

Bryssel den 17 oktober 2016
(OR. en)

13026/16

CFSP/PESC 796
PE 99
COPS 292

LÄGESRAPPORT

från:	Rådets generalsekretariat
till:	Delegationerna
Föreg. dok. nr:	12898/16
Ärende:	Rapport om Gusp – Våra prioriteringar under 2016

För delegationerna bifogas *Rapport om Gusp – Våra prioriteringar under 2016* som godkändes av rådet den 17 oktober 2016.

Rapport om Gusp – Våra prioriteringar under 2016**Inledning**

Den höga representanten lade fram en global strategi för EU:s utrikes- och säkerhetspolitik för Europeiska rådet i juni 2016. Andra halvåret 2016 ägnas åt uppföljning och genomförande av de prioriteringsområden som fastställs i EU:s globala strategi, närmare bestämt uppbyggnad av motståndskraft och en integrerad strategi för konflikter och kriser, säkerhet och försvar samt en förstärkning av kopplingen mellan intern och extern politik, särskilt på området migration samt terrorismbekämpning. Till grund för arbetet med att genomföra strategin ligger den höga representantens/vice ordförandens färdplan för genomförande samt rådets slutsatser från oktober 2016. För att nå ut till EU-medborgare och allmänheten i tredjeländer intensifieras också insatserna på områdena kommunikation och offentlig diplomati samt insatserna för att öka allmänhetens förmåga att stå emot informationsmanipulation av tredje parter och EU-fientliga budskap.

Under 2016 fokuseras den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken huvudsakligen på att fortsätta söka efter lösningar på de akuta kriserna i EU:s grannskap, samtidigt som de mänskliga rättigheterna skyddas och försvaras, och att bygga upp och stärka freden och stabiliteten globalt, även via GSFP-uppdrag och GSFP-insatser. Österut utmanar Rysslands kränkning av folkrätten och destabiliseringen av Ukraina tillsammans med de utdragna konflikterna i det utvidgade Svartahavsområdet den europeiska säkerhetsordningen i grunden. Söderut kommer insatserna även fortsättningsvis att inriktas på att hitta en lösning på konflikten i Syrien. Krisen i Syrien förvärrar inte bara instabiliteten och osäkerheten i regionen, utan påverkar också EU internt genom att den utgör en stor säkerhetsrisk och samtidigt ger upphov till massmigration då människor flyr till säkerhet.

EU kommer också att fokusera på att gå vidare med den positiva utvecklingen, exempelvis i Iran där man kommer att fortsätta sitt arbete med att förverkliga den gemensamma övergripande handlingsplanen och förnya de bilaterala förbindelserna. I övriga prioriteringar ingår att fortsätta EU:s arbete i Libyen. Med utgångspunkt i en redan aktiv roll i Afrika kommer EU att fortsätta att stärka freden och motståndskraften, bland annat genom GSFP-uppdrag och GSFP-insatser. EU kommer också att fortsätta att utveckla fungerande partnerskap i Central- och Sydostasien och främja de mycket viktiga transatlantiska förbindelserna. Konferensen om Afghanistan i Bryssel i oktober 2016 var ett viktigt tillfälle att främja fred, stabilitet och säkerhet. EU kommer att fortsätta att samarbeta med Förenta Nationerna och man erkänner vikten av ett internationellt system som grundas på multilateralism.

I syfte att återspegla detta övergripande arbetssätt omfattar denna rapport i förekommande fall hänvisningar till politik och instrument som inte omfattas av den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken.

GEOGRAFISKA OMRÅDEN

EUROPA OCH CENTRALASIEN

Det östra grannskapet/det östliga partnerskapet

Ett demokratiskt, stabilt och välmående östra grannskap kommer att förbli en prioritering för EU. EU:s strategi avseende det östliga partnerskapet kommer att fortsätta att bygga på de principer som man enades om vid toppmötet i Riga 2015 och vad som fastställdes vid översynen av den europeiska grannskapspolitiken (EGP). EU kommer att sträva efter att bevara delaktigheten i det östliga partnerskapets multilaterala samarbete. Under ministermötet med det östliga partnerskapet i maj 2016 diskuterades behovet av fortsatt reform och stabilitet i regionen, i syfte att förbereda nästa toppmöte under 2017.

I förbindelserna med Georgien, Republiken Moldavien och Ukraina kommer EU att fortsätta fokusera på genomförandet av deras respektive associeringsavtal, vilket kommer att bidra till att styra reformprocesserna i dessa länder. I Georgiens och Republiken Moldaviens fall trädde associeringsavtalen i kraft den 1 juli 2016. Associeringsavtalet med Ukraina tillämpas provisoriskt.

En liberalisering av viseringsbestämmelserna, som Republiken Moldavien redan omfattas av, kommer att vara ett viktigt, konkret exempel på fördelarna med associeringen med EU. Under första halvåret 2016 lade kommissionen fram lagstiftningsförslag för att upphäva viseringskraven för georgiska och ukrainska medborgare som innehar biometriska pass, efter att ha bekräftat att de hade uppfyllt alla riktmärken i sina respektive handlingsplaner för viseringsliberalisering.

När det gäller förbindelserna med de östliga partner som inte eftersträvar associeringsavtal – Armenien, Azerbajdzjan och Vitryssland – kommer EU att utveckla attraktiva och ömsesidigt gynnsamma alternativ som bygger på gemensamma värderingar och EU:s grundläggande principer för att främja ett övergripande samarbete och hållbara reformprocesser i de östeuropeiska partnerländerna.

Ukrainas ekonomiska situation har stabiliserats, till stor del med hjälp av internationellt stöd och EU-stöd. Även om en imponerande rad reformer har inletts krävs fortsatta insatser för att säkerställa att de genomförs och att de är hållbara, i synnerhet i fråga om rättsstatsprincipen, bekämpningen av korruption och skapandet av gynnsamma förutsättningar för utländska investeringar. EU kommer att fortsätta att verka för institutionell förändring, modernisering och stabilisering i Ukraina med hjälp av regelbundna politiska dialoger på hög nivå och genomförande i god tid av program inom det europeiska grannskapsinstrumentet. Samarbetet i energifrågor kommer att fortsätta, inbegripet förhandlingarna om ett samförståndsavtal om ett strategiskt energipartnerskap. Det årliga toppmötet mellan EU och Ukraina och mötet i associeringsrådet senare i år kommer ytterligare att driva på Ukrainas politiska associering och ekonomiska integration med EU.

EU kommer att fortsätta att stödja diplomatiska insatser inom Normandieformatet och trepartsgruppen för Ukraina för ett fullständigt genomförande av Minskavtalen från 2014 och 2015 samt tillhandahålla finansiellt och icke-finansiellt bistånd till OSSE:s särskilda övervakningsuppdrag i Ukraina. EU kommer att stå fast vid sitt stöd för linjen att inte erkänna den olagliga annekteringen av Krim och Sevastopol som också ledde till restriktiva åtgärder mot Ryssland. EU kommer även fortsättningsvis att vara öppet för alla former av kontakt som syftar till att hitta en konstruktiv lösning av handelsproblemen (inbegripet Rysslands vedergällningsåtgärder mot Ukraina), trots att trepartssamtalen mellan EU, Ukraina och Ryssland om genomförande av djupgående och omfattande frihandelsavtal avslutades utan enighet i december 2015. Treparsamtalen om gas inom ramen för vinterpaketet följs nu upp.

Den politiska instabiliteten i **Republiken Moldavien** under 2015 har utgjort ett stort hinder för allmänna framsteg med reformagendan. Under 2016 har stabilitet, om än skör, åter uppnåtts i Republiken Moldavien i samband med att en ny regering tillträdde i januari. EU kommer att fortsätta att följa situationen på nära håll, i enlighet med rådets slutsatser från februari 2016, och fokusera på de nödvändiga centrala reformerna. EU är fortsatt redo att bistå Republiken Moldavien genom bland annat tekniskt stöd och projektstöd, såsom uppdrag för inbördes utvärdering och rådgivare på hög nivå. EU står också fast vid sitt åtagande att stödja Republiken Moldaviens territoriella integritet inom dess internationellt erkända gränser samt att ytterligare stödja processen för en lösning av Transnistrienkonflikten och de insatser som vidtagits av OSSE i detta hänseende.

Parlamentsval i **Georgien** hölls i oktober 2016. EU välkomnade parlamentsvalen i Georgien, som hölls under allmänt fredliga och ordnade former. Förutom några fall av våld nära och i vallokalerna ansågs i den preliminära bedömningen från OSSE:s/ODIHR:s valövervakningsuppdrag att valen präglats av konkurrens, varit välorganiserade och iakttagit grundläggande friheter. EU ser fram emot att arbeta med det nya parlament och den nya regering som utsetts i demokratiska val, när valprocessen är avslutad, och uppmanar alla företrädare som är invalda i det nya parlamentet att arbeta tillsammans i Georgiens intresse. EU kommer att fortsätta att stödja Georgiens ansträngningar att ta itu med konsekvenserna av konflikterna i Georgiens utbrytarregioner Abchazien och Sydossetien, bland annat genom insatser inom ramen för EU:s övervakningsuppdrag och EU:s särskilda representant för Sydkaukasien och krisen i Georgien. EU kommer alltså att stå fast vid sin politik att stödja Georgiens suveränitet och territoriella integritet inom landets internationellt erkända gränser.

Förhandlingen om ett nytt ramavtal som kommer att ge ett nytt incitament till att intensifiera våra bilaterala förbindelser utgör fokus för EU:s förbindelser med **Armenien**. Nya partnerskapsprioriteringar kommer dessutom att fastställas gemensamt för att ersätta den gamla handlingsplanen för den europeiska grannskapspolitiken. Efter förra årets konstitutionella folkomröstning är det viktigt att Armenien genomför den nya vallagen och OSSE:s och Europarådets samtliga rekommendationer i god tid före nästa parlamentsval år 2017. Som den största givaren bidrar EU till att täcka den största delen av den ekonomiska bördan för de kommande parlamentsvalen.

EU-dialogen med **Azerbajdzjan** kommer att syfta till att inleda förhandlingar om en ny övergripande överenskommelse. Även om det har skett vissa framsteg avseende människorättssituationen i landet är situationen fortfarande oroväckande. Azerbajdzjan spelar en nyckelroll för diversifieringen av EU:s energiförsörjning. När den södra gaskorridoren blir klar har den potential att utöka Azerbajdzjans andel av EU:s energimarknad och göra landet till en port för gasförsörjning från Kaspiska havets östra och södra delar.

EU kommer att fortsätta att stödja de medlingsinsatser som utförs av ordförandena för OSSE:s Minskgrupp för att hitta en förhandlingslösning på Nagorno-Karabach-konflikten.

I februari 2016 enades rådet om att upphäva de flesta av de restriktiva åtgärderna mot **Vitryssland**, samtidigt som rådet erkänner de åtgärder som landet vidtagit under de senaste två åren som också har bidragit till att förbättra förbindelserna mellan EU och Vitryssland. EU är dock fortsatt bekymrat över situationen för mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatsprincipen i landet. EU fördömer tillämpningen av dödsstraffet och uppmanar Vitryssland att utan dröjsmål införa ett formellt moratorium för avrättningar, som ett första steg mot ett avskaffande av dödsstraffet. Nu kan man inom ramen för förbindelserna mellan EU och Vitryssland utveckla en mer positiv dagordning, bland annat genom att inleda arbetet med avtalet om gemensamma partnerskapsprioriteringar. Ett ökat EU-stöd kommer att inriktas på Vitrysslands moderniseringsarbete. Konkreta åtgärder som Vitryssland vidtar för att respektera universella grundläggande friheter, rättsstatsprincipen och mänskliga rättigheter förblir avgörande för utformningen av de framtida förbindelserna mellan EU och Vitryssland.

Ryssland

Rysslands olagliga annektering av Krim och Sevastopol och den fortsatta destabiliseringen av Ukraina kommer att fortsätta att påverka förbindelserna med EU. I överensstämmelse med rådets (utrikes frågor) diskussion i mars 2016 där fem huvudprinciper för samarbete fastställdes och Europeiska rådets slutsatser från mars 2015 där varaktigheten för restriktiva åtgärder mot Ryssland kopplades till det fullständiga genomförandet av Minskavtalen, kommer unionen att fortsätta att tillämpa en tvåspårsstrategi som kombinerar orubblighet och diplomatiska kontakter.

Även om dialogen och samarbetet mellan EU och Ryssland alltjämt är begränsade i brist på en lösning av Ukrainakonflikten, och kompliceras ytterligare av Rysslands militära insatser i Syrien sedan 2015, kommer EU att fortsätta att hålla kommunikationsvägarna öppna och selektivt samarbeta med Ryssland i frågor där det finns ett tydligt EU-intresse, såsom Syrien, Libyen, fredsprocessen i Mellanöstern, Afghanistan, Iran samt globala spørsmål. De regionala och gränsöverskridande samarbetsprogrammen pågår också.

EU kommer att fortsätta att uppmana Ryssland att följa sina internationella åtaganden, såsom att respektera andra länders suveränitet och territoriella integritet, rättsstatsprincipen, god samhällsstyrning och WTO. Mot bakgrund av det fortsatta trycket på civilsamhället, den problematiska situationen för mänskliga rättigheter och den allt mer begränsade mediefriheten i Ryssland kommer unionen att fortsätta att ta upp människorättsfrågor med ryska samtalspartner och intensifiera sitt stöd till det ryska civilsamhället samt kontakterna mellan våra folk. EU noterade de farhågor som framförts av OSSE/ODIHR när det gäller begränsningar av grundläggande friheter och politiska rättigheter, starkt kontrollerade medier och ett stramare grepp om det civila samhället, liksom brister avseende registrering av kandidater och den rättsliga ramen, som påverkade valklimatet negativt inför valet till duman i Ryska federationen. EU förväntar sig att de ryska myndigheterna gör sitt yttersta för att ta itu med dessa farhågor på grundval av ODIHR:s rekommendationer. EU erkänner inte Ryska federationens olagliga annektering av Krim och Sevastopol och erkänner därför inte anordnandet av val på Krimhalvön. EU förväntar sig också att alla stater som är i stånd att bistå i utredningen och lagföringen av de som är ansvariga för tragedin med flyg MH17 måste göra detta, såsom begärs i FN:s säkerhetsråds resolution 2166.

Turkiet

EU har under 2015 och 2016 arbetat för att befästa och utveckla en hög nivå för dialog och samarbete med Turkiet som ett kandidatland och en viktig partner även i andra frågor än flykting- och migrationskrisen, vilket framgår av att kontakterna på hög nivå mellan EU och Turkiet har intensifierats sedan hösten 2015 och efter Europeiska rådets slutsatser från oktober 2015. Även om de huvudsakligen var inriktade på att hantera flykting- och migrationskrisen, kulminerade de i ett toppmöte den 29 november 2015, under vilket man erkände vikten av att EU och Turkiet samarbetar nära tillsammans i frågor som är mycket viktiga för båda parter.

EU fördömde kraftfullt kuppförsöket i Turkiet den 15 juli 2016. Den 21 juli utlystes därefter ett undantagstillstånd. I rådets slutsatser av den 18 juli 2016 fördömde EU kraftfullt kuppförsöket och upprepade sitt fulla stöd för landets legitima institutioner, samt manade till full respekt för Turkiets konstitutionella ordning, med betoning av vikten av att rättsstatsprincipen råder. EU betonade behovet av att respektera demokrati, mänskliga rättigheter och grundläggande friheter och var och ens rätt till en rättvis rättegång, i full överensstämmelse med den europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna, inklusive protokoll 13 om avskaffande av dödsstraffet. Mot bakgrund av dessa händelser kommer EU att följa dessa frågor högst noggrant och samtidigt stå fast vid sitt åtagande att arbeta tillsammans med ett demokratiskt, inkluderande och stabilt Turkiet för att möta gemensamma utmaningar.

Toppmötet mellan EU och Turkiet i november 2015 ledde till ett förnyat samarbete med Turkiet (nytt liv i anslutningsförhandlingarna, påskyndande av viseringsliberaliseringen, utökad finansiering med 3 miljarder euro genom faciliteten för flyktingar i Turkiet samt inledande av EU:s och Turkiets gemensamma handlingsplan om flyktingar och migrationshantering). Man enades också om att en strukturerad och tätare högnivådialog var nödvändig för att man skulle kunna utveckla potentialen för förbindelserna mellan EU och Turkiet, med regelbundna toppmöten två gånger per år, omfattande och regelbundna politiska dialogmöten på ministernivå/den höga representantens nivå/kommissionärsnivå, utöver regelbundna möten i associeringsrådet, regelbundna diskussioner och ett regelbundet samarbete om utrikes- och säkerhetspolitik, bland annat avseende terrorismbekämpning, samt högnivådialoger om centrala tematiska frågor som ekonomi och energi.

Toppmötet följdes av en politisk dialog på hög nivå mellan EU och Turkiet som hölls i Ankara den 25 januari 2016. I samband med detta enades man om en halvårslång gemensam arbetsplan. Genom den politiska dialogen på hög nivå kunde man också på ett omfattande och enhetligt vis diskutera alla centrala frågor på båda sidors dagordningar, vilket kommer att ligga till grund för kommande toppmöten mellan EU och Turkiet. Den 28 januari 2016 hölls en dialog om energi på hög nivå i Istanbul. En dialog om ekonomi på hög nivå hölls i Ankara och Istanbul den 25–26 april 2016. EU och Turkiet inledde förberedande åtgärder för att uppgradera och modernisera tullunionen och kommissionen håller för närvarande på att slutföra en konsekvensbedömning i syfte att lägga fram utkast till förhandlingsdirektiv under det fjärde kvartalet 2016.

Flykting- och migrationskrisens oförminskat akuta karaktär ledde Donald Tusk till att sammankalla ett extra möte mellan stats- och regeringscheferna och Turkiet. Efter ett första möte den 7 mars 2016 enades man den 18 mars 2016 om ett gemensamt uttalande med Turkiet på grundval av EU:s och Turkiets handlingsplan som bland annat syftar till att, i enlighet med internationell rätt och unionsrätt, tillintetgöra människosmugglarnas affärsmodell och undanröja incitamenten för att ta sig till EU via irreguljära rutter. Enligt de senaste bedömningarna om de framsteg som gjorts i genomförandet av det gemensamma uttalandet¹, vittnar den kraftiga minskningen av både antalet resor och dödsfall sedan uttalandets ikraftträdande om ett effektivt genomförande och framför allt att människosmugglarnas affärsmodell som utnyttjar migranter och flyktingar kan knäckas. Även om den totala omfattningen av flödena mot Grekland är mycket lägre än före uttalandet måste detta övervakas noggrant. Det är därför viktigt att kontinuerligt övervaka situationen och vidta förebyggande åtgärder. Att stärka kommunikationen och informationsutbytet mellan de turkiska myndigheterna och deras motsvarigheter i EU kommer att vara en viktig faktor när det gäller att bemöta eventuella nya risker. Inom EU har åtgärder vidtagits för att skydda sårbara gränser. Efter de bulgariska myndigheternas begäran om ytterligare stöd har Frontex gradvis stärkt sin närvaro vid Bulgariens gränser mot Turkiet (samt mot Serbien). Turkiet bör fortsätta ansträngningarna för att genomföra det gemensamma uttalandet på ett effektivt och hållbart sätt. EU lovordar Turkiet för dess generositet vid mottagandet av och hjälpen till över två miljoner syriska flyktingar.

Faciliteten för flyktingar i Turkiet inrättades som ett svar på att det behövdes betydande ytterligare finansiering för att stödja syriska flyktingar i landet. Faciliteten är inriktad på humanitärt bistånd, utbildning, migrationshantering, hälsa, kommunal infrastruktur och socioekonomiskt stöd. Faciliteten är nu helt operativ, och en stor del av de totalt 3 miljarder euro som anslagits för åren 2016–2017 har tilldelats. När det gäller hävandet av viseringskraven för turkiska medborgare har Turkiet ännu inte uppfyllt sju av de 72 krav som anges i färdplanen för viseringsliberalisering. Samtidigt som EU beklagar Turkiets ensidiga uttalanden i detta avseende, vilka inte har någon rättsverkan, understryker EU vikten av ett fullständigt och effektivt genomförande av både återtagandeavtalet och viseringsfärdplanen i förhållande till alla medlemsstater, inbegripet samarbete i RIF-frågor och icke-diskriminerande viseringsfritt tillträde till turkiskt territorium för medborgare i alla EU-medlemsstater.

¹ COM(2016) 634 final, den 28 september 2016.

En politisk dialog på hög nivå hölls i Ankara den 9 september 2016 och den behandlade utvecklingen av olika samarbetsområden, inbegripet central utrikespolitisk utveckling, terrorismbekämpning, migration, energi och ekonomiska förbindelser. EU upprepade sitt stöd för det turkiska folket och de demokratiska institutionerna och klargjorde samtidigt att Turkiet måste respektera rättsstatsprincipen, värna mediefriheten och garantera varje individs rätt till en rättvis rättegång och ett korrekt rättsförfarande. Situationen för kurderna och den kurdiska frågan diskuterades också. EU framhöll att allt våld och alla terroristattacker måste stoppas och att vapnen måste läggas ned åtföljt av en politisk process.

I december 2015 noterade EU kommissionens avsikt att lägga fram förberedande dokument för ett antal kapitel under det första kvartalet 2016, utan att detta påverkar medlemsstaternas ståndpunkter. EU framhöll också att Turkiet kan påskynda anslutningsförhandlingarna genom att fortskrida med uppfyllandet av riktmärken, uppfylla kraven i förhandlingsramen och respektera sina avtalsförpliktelser gentemot EU. EU fortsätter att uppmana Turkiet att gradvis anpassa sig till EU:s gemensamma utrikes- och säkerhetspolitik i enlighet med förhandlingsramen.

Turkiet behöver göra en entydig utfästelse om goda förbindelser med grannländerna och om fredlig tvistlösning i enlighet med FN-stadgan, vid behov genom hänvändelse till Internationella domstolen. I detta sammanhang framför unionen åter sin allvarliga oro och uppmanar enträget Turkiet att undvika alla hot eller åtgärder som riktar sig mot en medlemsstat eller källor till friktion eller åtgärder som negativt påverkar goda grannförbindelser och fredlig tvistlösning. Vidare betonar EU åter alla de suveräna rättigheter som EU:s medlemsstater åtnjuter. Till dem hör bland annat rätten att ingå bilaterala överenskommelser samt att utforska och utnyttja naturresurser i enlighet med EU:s regelverk och internationell rätt, inbegripet FN:s havsrättskonvention, och betonar även behovet av att respektera medlemsstaternas självbestämmande över sina territorialvatten och luftrum. Turkiet uppmanas kraftfullt att visa återhållsamhet och respektera Cyperns suveränitet över sitt territorialhav samt Cyperns suveräna rättigheter inom sin exklusiva ekonomiska zon.

Trots upprepade uppmaningar vägrar Turkiet fortsatt att fullgöra sin skyldighet att fullt ut och utan diskriminering genomföra tilläggsprotokollet till associeringsavtalet gentemot samtliga medlemsstater där fullgörandet av denna skyldighet skulle kunna ge en avsevärd skjuts åt förhandlingsprocessen. Utan framsteg på denna punkt kommer EU att bibehålla sina åtgärder från 2006, vilket kontinuerligt påverkar hur förhandlingarna som helhet fortskrider. Dessutom har Turkiet tyvärr fortfarande inte gjort några framsteg mot den nödvändiga normaliseringen av förbindelserna med Republiken Cypern. EU erinrar om sin ståndpunkt avseende EU-medlemsstaternas anslutning till internationella organisationer.

EU noterar det senaste årets uppmuntrande händelseutveckling och förväntar sig, såsom framhålls i förhandlingsramen, att Turkiet aktivt stöder förhandlingarna om en rättvis, övergripande och fungerande lösning på Cypernproblemet inom FN:s ram, i enlighet med de tillämpliga resolutionerna från FN:s säkerhetsråd och i överensstämmelse med de principer som unionen grundar sig på. Turkiets engagemang för och konkreta bidrag till en sådan övergripande lösning förblir av avgörande betydelse.

Västra Balkan

Under 2016 har EU haft uppmärksamheten riktad mot följande punkter på områdena politisk stabilitet och säkerhet: fortsätta understödja normaliseringen av förbindelserna mellan Kosovo* och Serbien, minska stabilitetsrisker orsakade av politisk polarisering i Kosovo och f.d. jugoslaviska republiken Makedonien, främja Bosnien och Hercegovinas status som funktionell stat och landets socioekonomiska utveckling, befästa Serbiens utveckling i riktning mot EU samt förstärka reformerna och rättsstatsprincipen i Albanien och Montenegro. EU står fast vid sitt engagemang för det europeiska perspektivet för västra Balkan. EU kommer också att fortsätta att betona i dialogen med de berörda länderna på västra Balkan sina förväntningar på ett ytterligare fördjupat samarbete i utrikespolitiska frågor och en fortlöpande anpassning till EU:s utrikespolitiska ståndpunkter, särskilt i frågor där större gemensamma intressen står på spel, såsom restriktiva åtgärder.

* Denna beteckning påverkar inte ståndpunkter om Kosovos status och är i överensstämmelse med FN:s säkerhetsråds resolution 1244 och med Internationella domstolens utlåtande om Kosovos självständighetsförklaring.

Normaliseringsprocessen mellan Belgrad och Pristina (en dialog som understötts av EU) måste fortsätta i god tro under hela 2016 och därefter, och båda sidor måste genomföra alla avtal inom ramen för dialogen. Möten mellan Pristina och Belgrad, understödda av den höga representanten och inom ramen för högnivådialogen, förväntas fortsätta äga rum. Efter valen i Serbien och Kosovo har processen fått ny fart. Ytterligare framsteg i genomförandet av alla avtal inom ramen för dialogen förblir avgörande för att främja deras europeiska perspektiv.

Även om oppositionen i **Kosovo** inte är lika enad som förut finns under 2016 en fortsatt risk för betydande polarisering, vilket eventuellt kan leda till att oppositionen tar till sporadiskt våld.

Mandatet för Europeiska unionens rättsstatsuppdrag (Eulex) har förlängts till och med juni 2018. Stabiliserings- och associeringsavtalet mellan EU och Kosovo trädde i kraft den 1 april 2016 och det första mötet i stabiliserings- och associeringsrådet kommer att hållas före utgången av 2016.

Kosovo gjorde betydande framsteg med att uppfylla villkoren i färdplanen för viseringsliberaliseringen som ledde till ett formellt förslag från kommissionen i maj 2016 om att överföra Kosovo till förteckningen över viseringsfrihet för resor till Schengenområdet, förutsatt att Kosovo senast den dag då detta förslag antas av Europaparlamentet och rådet har ratificerat avtalet om fastställande av gränsen med Montenegro och förbättrat resultaten i kampen mot organiserad brottslighet och korruption. EU erinrar om att de två återstående riktmärkena måste uppnås. EU erinrar även om att en skyddsklausul kan tillämpas – som för andra som kommer i åtnjutande av viseringsliberalisering – om relevanta villkor inte respekteras.

Efter öppnandet av de två första förhandlingskapitlen med **Serbien** i december 2015 är det viktigt att inom ramen för anslutningsförhandlingarna behandla frågor som rör rättsstatsprincipen. De två berörda kapitlen (23 – rättsväsende och grundläggande rättigheter och 24 – rättvisa, frihet och säkerhet) öppnades i juli 2016, vilket bland annat bör främja att resultat uppnås inom dessa områden. EU uppmanar Serbien att bibehålla den positiva dynamiken och intensifiera lagstiftningsreformerna och det faktiska genomförandet av dem på de viktiga områdena reformen av rättsväsendet, kampen mot korruption och organiserad brottslighet samt yttrandefrihet och mediefrihet. Särskild uppmärksamhet måste ägnas åt full respekt för de grundläggande rättigheterna, inklusive skyddet av de mest sårbara grupperna, särskilt romerna, och det faktiska genomförandet av lagstiftning om skydd av minoriteter, icke-diskriminerande behandling av nationella minoriteter i hela Serbien, inklusive på områdena utbildning, användning av minoritetsspråk, tillgång till medier och religionsutövning på minoritetsspråk samt arbete mot diskriminering på grund av sexuell läggning eller könsidentitet.

Efter de tidigare lagda allmänna valen i april 2016, där premiärminister Aleksandar Vučić vann tydligt stöd för fortsatt EU-integration, måste den nya regeringen fokusera på centrala reformer. Det är även viktigt att Serbien behåller sin konstruktiva hållning gentemot alla sina grannländer och fortsätter sitt positiva engagemang i regionala samarbetsinitiativ. EU kommer att fortsätta att uppmana Serbien att gradvis anpassa sig till EU:s gemensamma utrikes- och säkerhetspolitik i enlighet med förhandlingsramen.

I september 2016 uppmanade rådet kommissionen att yttra sig om **Bosnien och Hercegovinas** medlemskapsansökan. Det är av avgörande betydelse att på ett effektivt sätt fortsätta genomföra reformagendan och handlingsplanen, med inriktning på socioekonomiska reformer samt reformer på områdena rättsstatsprincipen och den offentliga förvaltningen. EU kommer att ägna särskild uppmärksamhet åt genomförandet av domen i målet Sejdić-Finci.

Protokollet om anpassningen av stabiliserings- och associeringsavtalet med anledning av Kroatians anslutning till EU paraferades i juli 2016. Samordningsmekanismen för EU-frågor, som inrättades i augusti 2016, måste fungera effektivt så att stabiliserings- och associeringskommittén och stabiliserings- och associeringsrådet kan utföra sitt arbete under de planerade mötena, även med tanke på kommissionens yttrandeförfarande som rör ansökan om EU-medlemskap. Ett nytt IMF-arrangemang undertecknades i september 2016. I november 2016 ska FN:s säkerhetsråd rösta om förnyandet av mandatet för Europeiska unionens militära operation i Bosnien och Hercegovina (Eufor/Althea). Bosnien och Hercegovina strävar också efter att nå framsteg när det gäller medlemskap i Nato.

F.d. jugoslaviska republiken Makedonien är fortsatt skör och de tidigarelagda allmänna valen (som enligt en EU-understödd politisk överenskommelse mellan de fyra största partierna från juni/juli 2015 skulle äga rum i början av 2016) har skjutits upp två gånger, men är nu fastställda till den 11 december 2016. Regeringen kommer dock att behöva itu med de problem på systemnivå i fråga om rättsstatsprincipen som avslöjades genom uppdagandet av att offentliga personer övervakas olagligt. Om man inte tar itu med dessa problem kan det leda till vidare politisk instabilitet och allmänna oroligheter. Rättegången mot de personer som är misstänkta för terroristbrott i Kumanovo kommer att fortsätta. EU förväntar sig att landet upprätthåller goda grannförbindelser med Grekland och Bulgarien, i enlighet med rådets slutsatser från december 2015, och omsätter i praktiken det åtagande som ledarna för de största politiska partierna gjort i överenskommelsen av den 2 juni. EU kommer att fortsätta att noga följa situationen och att stödja f.d. jugoslaviska republiken Makedoniens process för anslutning till EU.

I **Montenegro** enades regeringen och mittenpartierna ur oppositionen våren 2016 om ett maktfördelningsarrangemang med avsikten att hålla trovärdiga allmänna val i oktober 2016, för att visa landets politiska mognad. Ytterligare två kapitel öppnades i juni och Montenegro fortsatte att göra framsteg vad gäller rättsstatsprincipen, däribland genom goda resultat i kampen mot korruption och organiserad brottslighet, vilket är centralt för att resterande kapitel i anslutningsförhandlingarna ska kunna öppnas och stängas. Natos medlemsländer undertecknade anslutningsprotokollet för Montenegro i maj 2016 och ratificeringen pågår. Landets euroatlantiska integration kommer att ha en positiv inverkan på stabiliteten i regionen i stort.

Albanien har fortsatt att göra stadiga framsteg i arbetet med de fem nyckelprioriteringarna (reform av den offentliga förvaltningen, rättsväsendet, korruptionsbekämpning, kampen mot organiserad brottslighet samt de mänskliga rättigheterna, inklusive skyddet av minoriteter och genomförandet av äganderätt) som fastställdes inför inledandet av anslutningsförhandlingarna. Det måste säkerställas att de genomförs på ett hållbart, heltäckande och inkluderande sätt. Sommaren 2016 antog det albanska parlamentet viktig lagstiftning för en övergripande reform för att stärka rättssystemets oberoende och ansvarighet, och det bör vara möjligt för landet att på allvar börja inleda genomförandet under året. Ytterligare insatser för dessa viktiga prioriteringar kommer att krävas.

För att bidra till hanteringen av de kvarstående **migrationsfrågorna** på västra Balkanrutten krävs fortsatt nära samordning och samarbete med länderna i regionen under hela 2016, bl.a. när det gäller uppföljningen av det stöd som tillhandahållits för att förvalta gränserna, öka mottagningskapaciteten och bekämpa smugglingsnätverk. Beredskapsplanering med avseende på alternativa migrationsvägar måste införas i övriga länder på västra Balkan och kontinuerlig övervakning, särskilt genom EU:s organ, är en prioritering för att begränsa en eventuell vidare utveckling av smugglingsverksamheten i regionen.

Inkluderande **regionalt samarbete och goda grannförbindelser** är alltså väsentliga faktorer för stabiliteten och det europeiska perspektivet för västra Balkan. Fortsatta insatser för att främja delaktighet kommer att vara nödvändiga även under 2016, särskilt när det gäller regionala initiativ/forum som rör rättsstatsprincipen. Vid toppmötet för den sydösteuropeiska samarbetsprocessen den 1 juni i Sofia och vid Pariskonferensen den 4 juli 2016 inom ramen för Berlinprocessen (toppmötet om västra Balkan) diskuterade man angelägna politiska frågor och framstegen när det gäller förbindelsemöjligheterna på transport- och energiområdena i regionen och med EU. Pariskonferensen fokuserade också på ungdomsinitiativ såsom den positiva agendan för ungdomar på västra Balkan som inleddes år 2015 inom ramen för Brdo-Brioni-processen. I regionala samarbetsrådets program för 2017–2019, som antogs i juni 2016, kommer ytterligare tonvikt att läggas vid grundläggande frågor såsom rättsstatsprincipen, ekonomisk styrning och reform av den offentliga förvaltningen, i syfte att säkerställa ökad integration på hela västra Balkan och för övriga medlemmar i regionala samarbetsrådet. EU kommer att fortsätta att stödja de initiativ och strukturer som stärker ett inkluderande regionalt samarbete i sydöstra Europa och på västra Balkan.

EU har fastställt att västra Balkan är en prioriterad region för yttre åtgärder som rör **terrorismbekämpning**. Utrikestjänsten och kommissionens avdelningar kommer att fördjupa samarbetet mellan EU:s organ och relevanta experter på terrorismbekämpning/bekämpande av våldsbejakande terrorism på västra Balkan, med fokus på att samordna insatser genom initiativet för terrorismbekämpning på västra Balkan, som lanserats av Slovenien. Utrikestjänsten, kommissionens avdelningar och övriga aktörer kommer att utarbeta ett regionalt biståndsprojekt för 2017–2019 om terrorismbekämpning, organiserad brottslighet och gränssäkerhet inom ramen för instrumentet för stöd inför anslutningen.

Västeuropa

2016 är ett kritiskt år när det gäller EU:s förbindelser med **Schweiz**. Enligt den schweiziska konstitutionen måste förbundsrådet överföra resultatet av folkomröstningen den 9 februari 2014 till genomförandelagstiftning senast i februari 2017. Denna lagstiftning riskerar att vara oförenlig med avtalet mellan EU och Schweiz om fri rörlighet för personer. Både Schweiz och EU kommer att behöva göra strategiska val. De övergripande förbindelsernas karaktär kommer förstås att bero på resultatet av denna process.

Det nära samarbetet och utbytet fortsatte med Schweiz på områden som Sydkaukasien (schweiziskt särskilt sändebud för OSSE), demokratiseringen i Nordafrika, fredsprocessen i Mellanöstern och Iran. Trots att det inte finns något avtal om anslutning till olika ståndpunkter mellan EU och Schweiz kommer Schweiz sannolikt att fortsätta att självständigt ansluta sig till EU:s ståndpunkter och åtgärder.

EU och **Norge** har ett mycket gott och nära samarbete på det utrikespolitiska området och framförallt om Mellanöstern (där Norge är ordförande i den tillfälliga kontaktkommittén), Syrien, Ryssland/Ukraina och de arktiska frågorna. Norge medverkar också i fredssamtalen i Colombia (förhandlingsledare tillsammans med Kuba). Norge kommer att förbli en viktig partner när det gäller energitrygghet, säkerhet, migration, kampen mot klimatförändringar, krishantering, utvecklingsbistånd och främjande av de mänskliga rättigheterna.

Förbindelserna med de **små staterna Andorra, Monaco och San Marino** har förändrats sedan förhandlingar om ett eller flera associeringsavtal inleddes i början av 2015. Förhandlingsprocessen kommer att fortgå under hela 2016, med en omfattande genomgång av relevanta delar av EU:s regelverk på området för de fyra friheterna och en diskussion om den framtida institutionella strukturen för förbindelserna.

Centralasien

I Centralasien fokuserar EU på att främja ekonomisk utveckling och god samhällsstyrning i syfte att förstärka stabiliteten i regionen, i linje med **EU-strategin för Centralasien** som antogs i juni 2015. I samarbete med andra länder och organisationer som är aktiva i regionen har EU för avsikt att främja synergier, särskilt med Afghanistan. Förutom ekonomisk utveckling och god samhällsstyrning strävar EU efter att främja ytterligare samarbete inom utbildningssektorn samt när det gäller vatten- och miljöfrågor, rättsstatsprincipen och ett ökat skydd för de mänskliga rättigheterna. De institutionella förbindelserna är starka och etablerade, vilket tydligt visas genom den politiska dialog och säkerhetsdialog på hög nivå som hölls i maj 2016 och ministermötet mellan EU och Centralasien den 4 oktober.

Det är viktigt att se till att det fördjupade partnerskaps- och samarbetsavtalet med **Kazakstan** ratificeras och tillämpas provisoriskt och framgångsrikt. **Kirgizistan** är på god väg mot att kunna hålla presidentval 2017 och ett framgångsrikt demokratiskt maktskifte kommer att tjäna som ett viktigt exempel för hela regionen. I **Uzbekistan** inleds eran efter Islam Karimov och det är viktigt för EU att nå ut till det nya ledarskapet i Centralasiens folkrikaste land. **Tadzjikistan** står inför en rad utmaningar, däribland en dalande ekonomi och alltmer repressiva åtgärder mot oppositionen, vilket måste övervakas noggrant. Det är viktigt att stärka banden med **Turkmenistan**, särskilt med hänsyn till landets potential att utvecklas till en viktig leverantör av gas till den södra gaskorridoren.

Arktis

Det globala intresset för **Arktis** har ökat betydligt på grund av de utmaningar och möjligheter som klimatförändringen ger upphov till när det gäller tillgång till ny energi och nya mineralkällor samt öppnandet av nya transportvägar. I april 2016 lade den höga representanten och kommissionen fram det gemensamma meddelandet om en integrerad EU-politik för Arktis, vilket rådet välkomnade i sina slutsatser av den 20 juni 2016. I politiken beaktar man dels den senaste utvecklingen, dels den lokala befolkningens socioekonomiska strävan samt behovet av att bevara Arktis som en region för konstruktivt internationellt samarbete.

Det södra grannskapet

Stabiliseringen av regionen i politiskt, ekonomiskt och säkerhetsrelaterat hänseende står i fokus för EU:s politik. EU kommer att inleda en ny samarbetsfas med länderna i det södra grannskapet som syftar till att bygga ett mer effektivt partnerskap inom ramen för den reviderade europeiska grannskapspolitiken, på grundval av förbättrad differentiering och delat ansvar. EU kommer även att fortsätta att främja ytterligare regional integration, i synnerhet genom initiativ inom ramen för unionen för Medelhavsområdet, samt att utöka dialogen med arabvärlden och därigenom utveckla möjligheterna till samarbete med organisationer såsom Arabförbundet och OIC.

EU utökar även sitt samarbete med länder som håller på att genomföra politiska och ekonomiska reformer, såsom Tunisien, Jordanien och Marocko. Detta kommer att leda till en stärkt politisk dialog, betydande finansiellt stöd från EU (i form av både bidrag och lån), en överenskommelse om prioriteringarna för vårt partnerskap samt framsteg inom viktiga politikområden. Vad gäller säkerhetsfrågor har EU som en uppföljning av rådets slutsatser och uttalandet från Europeiska rådets medlemmar av februari 2015 inlett partnerdialoger om terrorismbekämpning, medan översynen av den europeiska grannskapspolitiken tillhandahållit förslag på åtgärder för att stärka parternas motståndskraft mot hot, till exempel bekämpning av terroristhotet och förebyggande av radikaliserings, och stöd till reform av säkerhetssektorn och till gränsförvaltning. Dialog kommer även att fortsätta att vara en prioritet inom området för migrationshantering. Jordanien och Libanon kommer att ges omfattande stöd i form av EU-pakter till följd av den viktiga roll dessa länder spelar i mottagandet av närmare två miljoner syrisk flyktingar².

EU är fast beslutet att stödja **Tunisiens** övergång till demokrati och kommer att stärka sitt stöd vad gäller att ta itu med de kritiska utmaningar som landet står inför och främja långsiktig stabilitet, motståndskraft, god samhällsstyrning, socioekonomisk utveckling och säkerhet på grundval av det gemensamma meddelande som lades fram av kommissionen och den höga representanten i september 2016.

² Se meddelandet om en ny ram för partnerskap.

I **Libyen** stöder EU presidentrådet och den nationella samlingsregeringen, som inrättades efter undertecknandet av det FN-stödda libyska politiska avtalet och antagandet av FN:s säkerhetsråds resolution 2259 i december 2015, i syfte att hjälpa dem sätta stopp för den nuvarande politiska krisen och säkerhetskrisen. EU har avsatt ett samarbetspaket på 100 miljoner euro till stöd för den nationella samlingsregeringen och det libyska folket, som delvis redan håller på att genomföras.

EU avser att stärka sin strategiska dialog med **Marocko**, särskilt kring säkerhet, demokratiska reformer och migration i syfte att hantera den senaste tidens utveckling och utveckla potentialen hos vårt partnerskap fullt ut.

Algeriet har visat sig vara en tillförlitlig partner när det gäller säkerhet och energi. Det pågår förhandlingar om nya partnerskapsprioriteringar.

EU förhandlar också om partnerskapsprioriteringar med **Egypten**, där demokratiska reformer, socioekonomisk utveckling och mänskliga rättigheter kommer att fortsätta att vara en central del av våra förbindelser, med beaktande av Egyptens centrala roll för den regionala säkerheten, däribland terrorismbekämpning.

I linje med översynen av den europeiska grannskapspolitiken förhandlar man också om partnerskapsprioriteringar med **Jordanien** och **Libanon**.

Fredsprocessen i Mellanöstern

Mot bakgrund av den avstannade fredsprocessen i Mellanöstern kommer EU att stärka sitt samarbete med parterna och med internationella partner, inbegripet med hjälp av EU:s särskilda representant, för att skapa en ny dynamik som gagnar förhandlingar. EU bekräftar sitt starka engagemang för en tvåstatslösning och sin befintliga politik enligt flera tidigare slutsatser, och upprepar sin oro för de växande hoten mot den lösningen. EU erinrar om att bosättningar är olagliga enligt internationell rätt, utgör ett hinder för fred och riskerar att göra en tvåstatslösning omöjlig och upprepar sitt starka motstånd mot Israels bosättningspolitik och de åtgärder som vidtas inom ramen för denna, såsom rivningar och konfiskeringar – bland annat av EU-finansierade projekt. EU är djupt oroat över den fortsatta våldscykel som har orsakat allvarliga förluster av människoliv i Israel och det palestinska territoriet. EU fördömer kraftfullt terrorattackerna och våldet från alla sidor och under alla förhållanden, inbegripet dödandet av barn.

Under de kommande månaderna kommer samarbete inom kvartetten och med andra berörda parter inom och utanför regionen att vara avgörande för att säkerställa en förstärkt multilateral ram. EU kommer att fortsätta att erinra båda parter om att seriöst beakta rekommendationerna i kvartettens nyligen framlagda rapport. EU är fast beslutet att tillsammans med andra internationella och regionala partner ge ett konkret och betydande bidrag till en övergripande uppsättning incitament för parterna att sluta fred inför en internationell konferens som planeras äga rum före årets slut. EU bekräftar också sitt förslag om ett aldrig tidigare skådat paket med stöd på det politiska, ekonomiska och säkerhetsmässiga området till båda parter, som ett led i en överenskommelse om slutlig status.

Gulfstaterna/Levanten

EU eftersträvar ett närmare samarbete med **Gulfstaterna** för att hantera utmaningarna i regionen (i synnerhet i Jemen, Syrien/Irak, Afrikas horn) samt utarbeta en mer strukturerad ram för sitt samarbete i fråga om en rad olika gemensamma utmaningar, inbegripet säkerhetsfrågor, terrorismbekämpning, motverkande av radikaliserings och migration. Regelbunden dialog om mänskliga rättigheter i regionen står även fortsatt på den gemensamma dagordningen. EU kommer i detta syfte att fortsätta utveckla sina viktiga förbindelser med Gulfstaternas samarbetsråd (GCC).

EU kommer att fortsätta att genomföra sin strategi för Syrien och Irak och mot hotet från Daish, enligt rådets slutsatser som antogs den 23 maj 2016. **Syrien** förblir en nyckelprioritering för EU som är fast beslutet att genomföra FN:s säkerhetsråds resolution 2254, i synnerhet med avseende på tillträde för humanitär hjälp, ett upphörande av fientligheterna som leder till vapenvila samt främjande av den politiska övergången. EU kommer att fortsätta med dessa ansträngningar och dra sitt strå till stacken för att stödja samtalen mellan de syriska parterna och minska spänningarna i regionen.

När det gäller **Irak** kommer EU att tillhandahålla ökat stöd till den irakiska regeringen i dess insatser för att genomföra reformer som är avgörande för att uppnå nationell försoning och konsolidering av ett demokratiskt system som bygger på inkluderande styrelseformer och rättsstatsprincipen. EU kommer att utreda ytterligare metoder för att hjälpa Iraks federala regering och Kurdistans regionala regering att komma tillbaka till en sund ekonomi och sunda finanser. EU kommer också att fokusera på stabilisering och återuppbyggnad av områden som befriats från Daish i nära samarbete med internationella partner.

Det fortsatta fullständiga och faktiska genomförandet av den gemensamma övergripande handlingsplanen för **Irans** kärntekniska program och FN:s säkerhetsråds resolution 2231 förblir en prioritering. Återupptagandet av de bilaterala förbindelserna på grundval av det fullständiga genomförandet av den gemensamma övergripande handlingsplanen kommer att vara avgörande för att råda bot på ett decennielångt avbrott. Vår strategi med ett gradvis återupptagande av kontakter kommer att inbegripa samarbete om frågor rörande ekonomi och handel och omfatta regionala frågor och mänskliga rättigheter. Den höga representantens/vice ordförandens besök i Teheran den 16 april 2016 lade grunden till det fortsatta intensiva arbetet.

Migrationskrisen i Europa har ytterligare framhävt vikten av ett förbättrat EU-engagemang i regionen. Efter toppmötet i Valletta om migration i november 2015 ges kompletterande migrationsstöd till länder i Nordafrika, särskilt genom förvaltningsfonden för Afrika, och detta stöd kan ökas ytterligare. Dessutom kommer det redan omfattande humanitära biståndet till länderna i regionen att, utöver medlemsstaternas bidrag, ökas ytterligare på grundval av resultaten från givarkonferensen för Syrien och Syriens grannländer som hölls i London i februari 2016 och där EU utlovade mer än 2,4 miljarder euro för 2016–2017 för att mildra krisens följder för Syriens grannländer. Det av EU utfästa beloppet svarade totalt sett mot mer än två tredjedelar av det internationella biståndet. Detta kommer att innebära ett slutförande av EU-pakterna med Libanon och Jordanien, till följd av vilket dessa länder kommer att ges en bredare tillgång till hela EU:s verktygslåda för att främja sina ekonomier och samtidigt säkerställa skydd samt tillträde till sociala tjänster och arbetsmarknaden för flyktingar. Vidare är två regionala utvecklings- och skyddsprogram verksamma i Mellanöstern och Nordafrika och tillhandahåller stöd till partnerländer med hanteringen av flyktingströmmar.

Säkerhetsfrågor kommer fortsatt att stå högst på den politiska agendan och avgöra regionala myndigheters prioriteringar i många länder, ofta på bekostnad av demokratiskt styre, trots att de sociala och politiska förhållanden som låg bakom den arabiska våren för fem år sedan ännu inte har åtgärdats på ett effektivt sätt. Den politiska mångfalden är fortfarande utsatt för påfrestningar och har rentav minskat i vissa länder. Bristerna vad gäller utbildning är fortfarande omfattande och har förvärrats av flyktingkrisen. Den ekonomiska tillväxten har drabbats hårt av oljeprisfallet.

2016 kommer att bli ett avgörande år för regionen med viktiga nya variabler som står på spel i de redan ansträngda och polariserade förbindelserna mellan flera av länderna. Effekterna av ett möjligt fortsatt oljeprisfall, den växande sekteristiska klyftan och den nya dynamik som kan följa av hävandet av internationella sanktioner mot Iran kommer att behöva utvärderas noggrant.

NORD-, MELLAN- OCH SYDAMERIKA

Det strategiska partnerskapet mellan EU och **Förenta staterna** förblir avgörande för hanteringen av globala och utrikespolitiska utmaningar, såsom konflikten i Ukraina, kampen mot Daish och fredsanskränkningarna i Syrien och Libyen, samt för hanteringen av den utmaning som migrationen innebär och för genomförandet av den gemensamma övergripande handlingsplanen med Iran. EU är fast beslutet att ingå ett ambitiöst, omfattande och balanserat transatlantiskt partnerskap för handel och investeringar (TTIP) av hög standard med Förenta staterna. Energisamarbetet mellan EU och Förenta staterna samt skölden för skydd av privatlivet i EU och USA förtjänar särskild uppmärksamhet. Fulla ömsesidiga undantag från viseringskrav för alla EU-medborgare som reser till USA förblir en viktig prioritering. Inom området säkerhet och försvar bör EU och Förenta staterna så snart som möjligt slutföra förhandlingarna om avtalet om logistiksamverkan. Inom området för rymdsäkerhet kommer rådet under detta år att inleda förhandlingar om Förenta staternas tillgång till den offentliga reglerade tjänsten för Galileo.

Den nya regeringen i **Kanada** har visat sin vilja att ytterligare stärka det redan mycket goda samarbetet med EU. Möjlighet att göra detta föreligger förvisso, i synnerhet genom undertecknandet och genomförandet av det strategiska partnerskapsavtalet och det övergripande avtalet om ekonomi och handel (Ceta). Målsättningen med fulla ömsesidiga undantag från viseringskrav för alla EU-medborgare som reser till Kanada förblir en viktig prioritering under 2016. EU ser även fram emot Kanadas åtagande om samarbete inom ramen för GSFP. Den höga representanten/vice ordföranden gjorde ett officiellt besök i juni, och nästa toppmöte mellan EU och Kanada är planerat till den 27 oktober 2016.

Under 2016 kommer EU att fortsätta att verka för en uppgradering av det övergripande avtalet med **Mexiko** i syfte att uppdatera handelsdelen i avtalet och förbättra ramen för den bilaterala dialogen mellan EU och Mexiko om globala frågor (i synnerhet klimatförändring och energi, livsmedelstrygghet, global ekonomi och säkerhet). Formella förhandlingar om uppgraderingen av avtalet inleddes i juni 2016. I **Centralamerika** kommer EU att fortsätta att noga följa situationen i **Guatemala**. Valet av den nya regeringen 2015 övervakades av EU. EU har sänt ett valuppföljningsuppdrag till **Honduras** för att utvärdera de framsteg som gjorts vad gäller valreformer med avseende på styrning. I båda dessa länder kommer EU att fortsätta att stödja de nationella ansträngningarna för att genomföra reformer och förbättra situationen vad gäller rättsstatsprincipen och de mänskliga rättigheterna. Vad gäller **Nicaragua** kommer den politiska situationen och i synnerhet det kommande valet att följas. **Costa Ricas** förbindelser med det centralamerikanska integrationssystemet (Sica) och utvecklingen av den kubanska migrationskrisen är av intresse för EU. De berörda ländernas reaktion på EU:s nyligen lanserade externa strategi för effektiv beskattning kommer att följas uppmärksam av EU.

EU kommer att fortsätta att stödja regionala strategier för att förbättra säkerhetssituationen i Centralamerika och Västindien. I **Västindien** har EU och **Kuba** återupptagit sin formella politiska dialog. Dessutom har en överenskommelse om upprättandet av en människorättsdialog nåtts, och EU och Kuba har slutfört förhandlingarna om ett avtal om politisk dialog och samarbete och förbereder undertecknandet av detsamma. **Haiti** kommer att erfordra fortsatt noggrann övervakning med avseende på interimregeringen under en komplicerad valprocess. I **Dominikanska republiken** kommer regulariseringen av personer av haitiskt ursprung att följas noga. Slutligen stödjer EU OAS-uppdraget för medla i gränstvisten mellan **Belize** och **Guatemala** och uppmuntrar samtidigt till politiska initiativ från båda sidor. Vad gäller **den regionala strategin för Västindien**, som bygger vidare på den gemensamma förklaringen från EU och Cariforum, omfattar nyckelfrågorna för 2016 bland annat förstärkning av den politiska dialogen mellan EU och Cariforum och ökade ansträngningar för att genomföra 2012 års strategiska partnerskap mellan EU och Västindien.

Vad gäller **Sydamerika** kommer EU att återuppliva förhandlingarna med **Mercosur** om ett associeringsavtal, upprätthålla det strategiska partnerskapet med **Brasilien** samt inleda initiativ för att fördjupa partnerskapet och samarbetet med **Argentina**. EU kommer att förbli vaksamt på den instabila situationen i **Venezuela**. Fredsprocessen i **Colombia** kommer även fortsättningsvis att uppmärksammas särskilt. Stödet till fredsprocessen i **Colombia** kommer även fortsättningsvis att särskilt uppmärksammas av den höga representantens/vice ordförandens särskilda representant Eamon Gilmore och perspektivet för en EU-förvaltningsfond. I **Ecuador** kommer EU att övervaka landets genomförandet av handelsavtalet, som EU förväntar sig kommer att träda i kraft den 1 januari 2017. I **Chile** kommer EU att fortsätta sitt samarbete inom ramen för EU:s krishantering ("ramavtal om deltagande"). EU upprepar sin beslutsamhet att fortsätta arbetet för ett ambitiöst moderniserat associeringsavtal. Förhandlingar om uppdateringen av associeringsavtalet mellan EU och Chile skulle kunna inledas inom en snar framtid. Förbindelserna med **Paraguay** och **Uruguay** kommer att inriktas på ekonomisk integration och styrning. Vad **Peru** beträffar kommer avtalet om undantag från viseringskravet och valobservatörsuppdraget att behöva följas upp. Vad gäller **Bolivia** kommer ytterligare samarbete i kampen mot narkotikatillverkning och rörande regeringens politik för reform av rättsväsendet att vara viktigt.

EU kommer även att fortsätta sitt samarbete med Amerikanska samarbetsorganisationen och Gemenskapen för Latinamerikas och Västindiens stater (Celac). Ministermötet mellan EU och Celac i oktober 2016 bör lägga grunden för förberedelserna inför toppmötet mellan EU och Celac 2017. Dessa organisationer utgör viktiga regionala partner med vilka EU samarbetar inom viktiga områden såsom mänskliga rättigheter och rättsstatsprincipen, klimatförändring och hållbar utveckling. De förser även EU:s politiska initiativ med en kontinental dimension. EU välkomnar även de resultat som uppnåtts av Stillahavsalliansen och åtar sig att fördjupa dialogen med dess medlemmar.

AFRIKA SÖDER OM SAHARA

År 2016 är ett viktigt år för EU:s förbindelser med Afrika. Tillväxten och välståndet har ökat i vissa delar av kontinenten. Samtidigt kvarstår politiska utmaningar, som ofta förvärras av andra faktorer, särskilt på det ekonomiska planet, demografiskt och säkerhetsmässigt. De två mest oroväckande faktorerna är dels i) graden av sårbarhet hos många länder inför säkerhetshot från radikaliserings, våldsbejakande extremism och terrorism, från Sahel, över Tchadsjöns bäcken och bort till Afrikas horn, dels ii) avstannandet av framstegen i styrningen, vilket tydligast märks på den långsamma utvecklingen av representativ demokrati men också på säkerhetsområdet och det ekonomiska planet. Extrem fattigdom och osäker livsmedelsförsörjning är fortsatt en utmaning för delar av Afrika söder om Sahara.

Mycket arbete kommer oundvikligen att ägnas åt att bygga vidare på vår aktiva roll i arbetet för att lösa kriser och konflikter. På Afrikas horn kommer **Somalia** att ställas inför en avgörande prövning i form av en valprocess före årsslutet, vilken ska leda till att ett hållbart federalt system inrättas. I **Sudan** bör EU stödja ansträngningarna för en övergripande och inkluderande politisk lösning. Den sydsudanesiska övergångsregeringen för nationell enhet står inför enorma politiska, ekonomiska och humanitära utmaningar efter inbördeskriget, och riskerna för att våldet på nytt blossar upp är stora. Ett ihållande engagemang från EU:s sida kommer att vara avgörande för att stödja ett heltäckande genomförande av 2015 års fredsavtal och hantera problemet med de påtvingade förflyttningarna av människor som skett till följd av konflikten.

Situationen i Sahel kommer att förbli skör. I **Mali** går genomförandet av det fredsavtal som undertecknades i juni 2015 fortfarande långsamt, vilket leder till en förvärrad säkerhetssituation som påverkar norra och centrala Mali. Mali fortsätter därför att utgöra en källa till oro i regionen. Parterna i Mali måste i högre grad engagera sig i genomförandet av fredsavtalet. Problemen rörande Libyen kvarstår också. Det stärkta regionala samarbetet (G5) utgör en välkommen utveckling som stöds av EU genom våra finansieringsinstrument och politiska dialoger: den 17 juni 2016 anordnar den höga representanten ett ministermöte med länderna i G5 Sahel. Det övergripande svaret på **krisen kring Tchadsjön**, däribland kampen mot Boko Haram, bör bli effektivare, och ansträngningarna för en mer samordnad regional insats bör fortsätta.

I Centralafrika kan den nya regeringen i **Centralafrikanska republiken** efter presidentvalet nyligen börja att återuppbygga landet och dess institutioner även om läget generellt sett är fortsatt skört. I **Burundi** ställer krisen det internationella åtagandet om "skyldighet att skydda" på prov då det fortfarande finns risk för massövergrepp och regionalt krig om ingen politisk lösning kan nås. Situationen i **Demokratiska republiken Kongo** är kritisk. Samtliga parter måste delta i en inkluderande process för att se till att grundläggande friheter skyddas och bana väg för fredliga, trovärdiga och inkluderande val, som genomförs på ett öppet sätt och i rätt tid. EU kommer även i fortsättningen att noga följa utvecklingen av situationen i **Gabon**.

I detta sammanhang kommer **säkerhet, respekt för mänskliga rättigheter och motståndskraft** att bli än viktigare i Afrika söder om Sahara. I februari 2016 stod AU värd för en givarkonferens i syfte att mobilisera ytterligare resurser för den multinationella gemensamma insatsstyrkan för att bekämpa Boko Haram. Frågan om förnyade insatser för att bekämpa extremism kommer att fortsätta att behandlas. EU behöver förbättra strategierna mot radikaliserings och möjliga politiska gensvar från EU:s sida. Detta innebär ett utökande av vår gemensamma säkerhets- och försvarspolitik och möjligheterna till kapacitetsuppbyggnad. Men efterlysandet av "starkare" stater måste integreras i en lämplig övergripande strategi när det gäller politisk styrning som innebär full respekt för grundläggande rättigheter och rättsstatsprincipen.

I och med **migrationskrisen** har en ny dimension och nya aktörer tillkommit i våra förbindelser med Afrika. Återvändandet av tusentals irreguljära migranter innebär en utmaning för EU. EU kommer att fokusera på att ta itu med de underliggande orsakerna till migrationen för att hejda den irreguljära migrationen från Afrika till Europa. EU kan göra skillnad genom genomförandet av agendan från toppmötet i Valletta och införlivandet av migrationsfrågan – inklusive återtagande – i de övergripande politiska förbindelserna genom att på bästa sätt utnyttja förvaltningsfonden för nödåtgärder som ett kompletterande verktyg. Högnivådialogerna med olika länder, migrationsöverenskommelserna, Rabat- och Khartoumprocesserna samt uppföljningen av Vallettakonferensen kräver samtliga kraftfullt, integrerat arbete. Inom allt detta kommer en högre växel att läggas in i och med genomförandet av den nya partnerskapsstrategin som bygger på Europeiska kommissionens meddelande om en ny partnerskapsram med tredjeländer inom den europeiska migrationsagendan, i linje med Europeiska rådets slutsatser från juni 2016.

Etiopien, Mali, Niger, Nigeria och Senegal identifieras som prioriterade länder när det gäller den nya strategi som EU lagt fram³.

Sunda och trovärdiga valprocesser och respekt för de konstitutionella tidsgränserna för mandatperioder i Afrika är återigen en aktuell fråga, i synnerhet i ett antal länder i Centralafrika där val äger rum under 2016. År 2016 kommer därför att utgöra en avgörande vändpunkt för trovärdigheten i Afrikas engagemang för demokratisk förändring. EU kommer att närvara genom sina valobservatörsuppdrag och valexpertuppdrag. Omtvistade processer har gjort vår politiska dialog mer spänd och vi måste svara på ett sätt som iakttar grundläggande principer och samtidigt tar hänsyn till situationen i varje enskilt land. Våra ansträngningar har störst chans att lyckas om de är en del av en bredare afrikansk och internationell ansträngning. Detta kommer att utgöra en prioritering med tanke på risken för valrelaterat våld.

Arbetet med **Afrikanska unionen** (AU) fortsätter och det senaste kollegiemötet med den nuvarande AU-kommissionen hölls i Addis Abeba i april 2016. Det arbetet kommer att gå vidare i och med förberedelserna inför toppmötet mellan Afrika och EU 2017.

EU kommer att bygga vidare på ministermötet med G5 Sahel i juni, ministerdialogen med Nigeria i Bryssel i mars, det andra regionala säkerhetstoppmötet i Abuja i maj och ministerdialogen med Angola som planeras äga rum under andra halvåret i Bryssel.

EU kommer att fortsätta sin strategiska reflektion om förbindelserna mellan EU och AVS efter 2020 och undersöka en rad olika alternativ för den framtida utformningen av det avtal som ska ersätta Cotonouavtalet.

³ Hänvisn. meddelande om nytt partnerskap för migration.

ASIEN-STILLAHAVSOMRÅDET

EU:s förbindelser med Asien och StillaHavsområdet kommer att fortsätta att fördjupas med tanke på att regionen omfattar fyra av EU:s strategiska partner (Kina, Indien, Japan och Sydkorea). Regionen har alltså stark tillväxt – trots nedgången nyligen – och står inför stora utmaningar i fråga om säkerhet och stabilitet med både direkta och indirekta konsekvenser för EU. EU kommer att fortsätta att vara en ledande investerare och givare av ekonomiskt utvecklingsbistånd och kommer också – vilket är lika viktigt – att spela en central roll för utvecklingen genom att utöka sina handelsförbindelser med regionen samt arbeta för att stödja stabiliteten och säkerheten i regionen.

EU gör framsteg i sina förhandlingar om **politiska, säkerhetsmässiga och handelsrelaterade avtal** med länder i hela regionen, där syftet är att främja våra mål att uppnå hållbar utveckling, ett bredare samarbete och utökat marknadstillträde i regionen. Arbetet med frihandelsavtalet med Sydkorea kommer att fortsätta. Ett antal avtal paraferades och processen för undertecknande och genomförande kommer att fortsätta. Det gäller ramavtalsförhandlingarna med Australien och Nya Zeeland, frihandelsavtalsförhandlingarna med Vietnam samt förhandlingarna om ett samarbetsavtal om partnerskap och utveckling med Afghanistan. EU är fortsatt fast beslutet att arbeta för ett slutförande av förhandlingarna om ett strategiskt partnerskapsavtal och ett frihandelsavtal med Japan.

Efter att ha slutfört de bilaterala förhandlingarna om frihandelsavtal med Singapore och Vietnam har EU inlett arbetet med de bilaterala frihandelsavtalen med Filippinerna och Indonesien, samtidigt som man strävar efter att nå det slutliga målet om ett interregionalt frihandelsavtal med Asean. En lägesanalys pågår när det gäller Malaysia för att bedöma utsikterna att återuppta förhandlingar om ett frihandelsavtal, och förberedelser för ett frihandelsavtal med Australien har inletts.

I maj 2016 gick EU:s och **Japans** ledare igenom framstegen med förhandlingarna om ett strategiskt partnerskapsavtal och ett frihandelsavtal, och enades om att driva på förhandlingarna i riktning mot den ambitiösa överenskommelse som de båda önskar. Ledarna noterade också att EU och Japan håller på att förstärka sitt partnerskap för säkerhet. Japan bidrar redan med konkret stöd till Europeiska unionens krishanteringsuppdrag i Afrika, och båda sidor har genomfört ett antal gemensamma piratbekämpningsövningar i västra Indiska oceanen. EU:s ledare uttryckte förhoppningen att det genom den framtida utvecklingen kommer att bli möjligt med ett fullvärdigt japanskt deltagande i EU:s krishanteringsuppdrag.

Vid toppmötet mellan EU och **Sydkorea** 2015 enades ledarna om att fortsätta satsa på dessa omfattande, framtidsinriktade förbindelser som är till ömsesidig nytta. Ledarna såg särskilt fram emot att slutföra ratificeringen av ramavtalet om deltagande, där en ram för gemensamma krishanteringsinsatser fastställs. EU välkomnade i detta avseende Sydkoreas avsikt att delta i EU:s insatser för bekämpning av piratdåd i Adenviken utanför Somalia i Atalantainsatsen, under förutsättningen att Sydkoreas nationalförsamling ger sitt godkännande.

I juni lades ett gemensamt meddelande om **Kina** fram av den höga representanten och kommissionen. Detta gemensamma meddelande och rådets slutsatser från juli 2016 innehåller den politiska ramen för EU:s förbindelser med Kina under de kommande åren. Här fastställs möjligheterna till bilateralt samarbete, även i fråga om globala och regionala utmaningar. EU:s förbindelser med Kina kommer att vara principstyrda, praktiska och pragmatiska, och svara mot våra värderingar och intressen, framför allt iakttagande av internationella regler och normer och respekt för de mänskliga rättigheterna. Fokus ligger på tre prioriterade områden: välbefinnande och reformer, utrikes- och säkerhetspolitik samt global styrning. I meddelandet bekräftas ett ambitiöst förhållningssätt till en av våra viktigaste strategiska partner och en positiv agenda för partnerskap fastställs, med en konstruktiv hantering av skillnader. Toppmötet mellan EU och Kina i Peking i juli gav möjlighet till strategiska diskussioner kring frågor av gemensamt intresse.

Det bilaterala toppmötet med **Indien** i mars innebar en nystart för förbindelserna och blåste nytt liv i det strategiska partnerskapet. Man fastställde prioriteringar för de kommande åren och gemensamma intressen för nya agendor för jobb och tillväxt, bland annat handel, investeringar, grön energi/teknik, vatten, forskning och utbildning.

EU kommer att intensifiera sin samverkan med **Afghanistan, Bangladesh och Pakistan**. De är viktiga ursprungs- och transitländer för migration, och EU kommer även fortsättningsvis att stå fast vid sitt engagemang för ett förstärkt och effektivare samarbete med dessa länder, med inriktning på att ta itu med grundorsakerna till migrationen och återtaganden och återvändanden.

Som global säkerhetsaktör och fredsmäklare har EU ett långsiktigt åtagande gentemot **Afghanistan** och det afghanska folket. Åtagandet att stödja den afghanska fredsprocessen kommer att stärkas genom Brysselkonferensen om Afghanistan som hölls i oktober och som kommer att bereda EU möjlighet att spela en ledande roll diplomatiskt, ekonomiskt och tekniskt sett i Afghanistans omvandling. Den 2 oktober enades Afghanistan och EU om ett samarbetsavtal "Joint Way Forward" om migrationsfrågor dem emellan. Avtalet kommer att säkerställa en övergripande ram för samarbete om återvändande, återtagande och återanpassning, till fördel för båda parter – EU och dess medlemsstater samt Afghanistan. Kontakterna med **Pakistan** kommer bland annat att inriktas på en ram för att fördjupa förbindelserna efter den femåriga åtagandeplanen mellan EU och Pakistan, som kommer att löpa ut i juni 2017. EU förväntar sig ett fullständigt och faktiskt genomförande av återtagandeavtalet.

EU kommer att fortsätta att främja **fredsprocessen i Myanmar/Burma** efter valet, varvid man kommer att dra fördel av det förtroende som EU redan vunnit hos regeringen och de olika etniska grupperna samt som central givare i övergången till demokrati. Efter ett gemensamt meddelande från den höga representanten och kommissionen välkomnade rådet den vision som anges för ett ambitiöst och framtidsinriktat samarbete mellan EU och Myanmar/Burma.

Efter de förödande jordbävningarna i **Nepal** i april och maj 2015 kommer EU att fortsätta att delta aktivt i återuppbyggnadsinsatserna med ett avtal om statsbyggande på 105 miljoner euro. Parallellt med detta fortsätter EU att stödja befästandet av fredsprocessen och landets demokratiska övergång.

Man kommer särskilt att investera i utvecklingen av strategiska förbindelser med **Sydostasiatiska nationers förbund (Asean)**. I det gemensamma meddelandet om förbindelserna med Asean, som godkändes av rådet den 22 juni 2015, fastställs för detta ändamål program och strategier, inbegripet utökade samarbetsprogram och utnämning av en EU-ambassadör till Asean, för att lyfta förbindelserna med denna strategiska nyckelpartner till nästa nivå. Ministermötet mellan EU och Asean i oktober 2016 godkände riktlinjerna för en framtida handlingsplan och en färdplan för att utöka det strategiska partnerskapet.

Det 11:e toppmötet inom ramen för **Asien–Europa-mötet (Asem)** hölls i Mongoliet i juli 2016. Toppmötet, där man firade Asems 20-årsjubileum, innebar ett viktigt tillfälle att verka för EU:s intresse av att främja ett djupare samarbete med Asien i frågor av gemensamt intresse.

Regionen står även fortsättningsvis inför ett antal **utmaningar**. EU kommer att fortsätta sina ansträngningar för att främja fredliga lösningar och tvistlösningsmekanismer grundade på internationell rätt vad gäller de territoriella och havsrelaterade tvisterna i Syd kinesiska havet. Ökade spänningar kan uppstå av en mängd olika skäl, såsom Nordkoreas femte kärnvapenprov och därmed sammanhängande utvecklingsförlopp, hot om militära insatser samt ihållande tvister rörande territoriella och historiska frågor. EU strävar efter att tidigt föra en dialog med de berörda länderna, särskilt genom att upprätthålla nära och regelbundna kontakter med dem, i syfte att bidra till att minska spänningarna i regionen.

Insatserna för att stärka EU:s profil och närvaro i **Stillahavsområdet** kommer att fortsätta. Kontakterna med Stillahavsöarnas forum kommer att förstärkas och samarbetet i angelägna frågor, t.ex. katastrofriskreducering, klimatanpassning, förnybar energi och fiskeriförvaltning kommer att fortsätta.

UPPDRAG OCH INSATSER

Den gemensamma säkerhets- och försvarspolitiken har fortsatt att ge värdefulla strategiska effekter inom den bredare kontexten för EU:s övergripande strategi i Europa. I västra Balkan fortsätter Europeiska unionens militära operation i Bosnien och Hercegovina (Althea), som inleddes 2004, att stödja Bosnien och Hercegovinas ansträngningar för att upprätthålla en trygg och säker miljö och genomför kapacitetsuppbyggnad och utbildning för Bosnien och Hercegovinas väpnade styrkor för att bidra till stabilitet. Eulex Kosovo, som inleddes 2008, är inriktat på bistånd och stöd till Kosovos myndigheter i fråga om rättsstatsprincipen, övervakning, mentorskap och rådgivning till de nationella myndigheterna vad gäller polisen, rättsväsendet och tullområden, samtidigt som man behåller verkställandebefogenheter inom specifika kompetensområden. I det östra grannskapet tillhandahåller Europeiska unionens övervakningsuppdrag i Georgien (EUMM), som också inleddes 2008, civil övervakning av parternas agerande och situationsanalys av stabiliseringsprocessen, med fokus på fullt iakttagande av sexpunktsavtalet och därpå följande genomförandeåtgärder i hela Georgien, inklusive Sydossetien och Abchazien. Europeiska unionens rådgivande uppdrag (EUAM) i Ukraina är ett icke-verkställande uppdrag som inledde sin verksamhet 2014 och som syftar till att bistå de ukrainska myndigheterna med att utarbeta en hållbar reform av den civila säkerhetssektorn genom strategisk rådgivning och konkret stöd. Alla dessa åtgärder och verksamheter bygger på EU:s normer och internationella principer om god samhällsstyrning och mänskliga rättigheter. Efter en strategisk översyn har uppdragsverksamheten förstärkts för att få ökat genomslag.

I Maghreb och i Medelhavsområdet har insatserna intensifierats för att bygga vidare på effekten av Europeiska unionens militära insats i södra centrala Medelhavsområdet (insatsen EUNAVFOR MED Sophia) med hjälp av ett utökat mandat, som går utöver att förstöra affärsmodellen för nätverken för människosmuggling och människohandel i södra centrala Medelhavsområdet och omfattar nu stöduppgifter: – utbildning av den libyska kustbevakningen och flottan, – bidra till att genomföra vapenembargot på öppet hav utanför Libyens kust (på grundval av FN:s säkerhetsråds resolution 2292). Dessutom pågår den operativa planeringen för Europeiska unionens integrerade gränsförvaltningsuppdrag i Libyen (EUBAM Libyen) för ökat stöd och bistånd till Libyens institutioner, i syfte att återfå fotfästet i Tripoli, så snart de politiska och säkerhetsmässiga förhållandena tillåter detta.

I Mellanöstern fortsätter Europeiska unionens polisuppdrag för de palestinska territorierna (Eupol Copps) att hjälpa den palestinska myndigheten att bygga upp institutionerna i en framtida palestinsk stat på de polisiära och straffrättsliga områdena. Uppdraget har fått sitt nuvarande mandat förlängt med ett ytterligare år från och med juli 2016, liksom även Europeiska unionens gränsövervakningsuppdrag för gränsövergångsstället i Rafah (EUBAM Rafah), som för närvarande är placerat i Tel Aviv och har en operativ beredskapskapacitet att närvara som tredje part vid gränsövergångsstället i Rafah enligt 2005 års avtal om rörlighet och tillträde. Uppdraget utgör en del av de förtroendeskapande åtgärderna mellan Israels regering och den palestinska myndigheten.

I Afrika går arbetet vidare med att samla effekten av flera GSFP-uppdrag och GSFP-insatser som för närvarande finns på plats, och planeringen av regionaliseringskonceptet har inletts. GSFP-insatserna och GSFP-uppdragen omfattar flera olika verksamheter och befogenheter. Militära insatser genomförs på haven utanför Afrikas horn (Atalantainsatsen), där de bekämpar piratdåd på ett mycket effektivt sätt, och på land, där Europeiska unionens militära uppdrag i syfte att bidra till utbildning av somaliska säkerhetsstyrkor (EUTM Somalia), som är baserat i Mogadishu, håller på att bygga upp Somalias nationella armés kapacitet. Europeiska unionens uppdrag för regional maritim kapacitetsuppbyggnad på Afrikas horn (Eucap Nestor) (som snart kommer att döpas om och återlanseras som Eucap Somalia i december 2016) är ett civilt uppdrag med fokus på att bidra till Somalias maritima civila brottsbekämpningskapacitet för att bekämpa piratdåd och hantera de "normala" kustbevakningsuppgifterna, såsom inspektion och kontroll av fiske, sökning och räddning samt bekämpning av smuggling på land och till havs. Den gemensamma säkerhets- och försvarspolitikerna är ett viktigt inslag i EU:s insatser för att motverka irreguljär migration vid källan och i transitländer i Sahel. Stabiliteten i Sahelområdet förstärks genom GSFP-uppdragen i Mali och Niger (Eucap Sahel Mali, EUTM Mali, Eucap Sahel Niger) i nära samarbete med värdregeringarna. Att stärka samarbetet i regionen, inbegripet att bygga vidare på insatserna inom ramen för GSFP, exempelvis i fråga om utbildning och kapacitetsuppbyggnad går hand i hand med att stärka samordningen mellan GSFP-uppdragen i Sahel och andra EU-instrument samt medlemsstaternas projekt i regionen, särskilt inom ramen för initiativet för kapacitetsuppbyggnad till stöd för säkerhet och utveckling. I Centralafrika upphörde Europeiska unionens rådgivnings- och biståndsuppdrag för reform av säkerhetssektorn i Demokratiska republiken Kongo (Eusec RDC) i juni efter mer än tio år under vilka uppdraget har tillhandahållit praktiskt stöd för reformen av säkerhetssektorn genom rådgivning och bistånd till de relevanta kongolesiska myndigheterna. I Centralafrikanska republiken ersattes Europeiska unionens militära rådgivande GSFP-uppdrag i Centralafrikanska republiken (Eumam RCA) – ett rådgivande uppdrag som inleddes under våren 2015 – den 16 juli 2016 av Europeiska unionens militära GSFP-utbildningsuppdrag i Centralafrikanska republiken (EUTM RCA), vilket visar på EU:s starka engagemang för att återupprätta fred och stabilitet i landet.

I Afghanistan kommer det civila uppdraget Eupol Afghanistan att upphöra den 31 december 2016. EU kommer dock att förbli engagerat i att stödja den civila säkerhetssektorn genom finansiellt stöd (320 miljoner euro per år, främst till förvaltningsfonden för lag och ordning i Afghanistan (Lotfa) fram till 2020) och politiskt och diplomatiskt stöd.

HYBRIDHOT

Med anledning av rådets (utrikes frågor) uppmaning från maj 2015 antog kommissionen och den höga representanten den 6 april 2016 det gemensamma meddelandet *Gemensam ram för att motverka hybridhot*. Det gemensamma meddelandet innehåller omkring 22 genomförbara förslag. Dessa förslag fokuserar på följande fyra huvudområden:

1. Förbättrad situationsmedvetenhet (en EU-enhet för hybridhot utgör kärnan i detta initiativ).
2. Uppbyggnad av motståndskraft, inbegripet skydd av kritisk infrastruktur, för att skydda EU och dess partner mot hybridattacker.
3. Insatser vid och återhämtning från kriser.
4. Ökat samarbete med Nato.

Rådet välkomnade det gemensamma meddelandet. Genomförandet av de föreslagna åtgärderna kommer att fortsätta under de kommande månaderna, gemensamt och med iakttagande av medlemsstaternas, kommissionens och den höga representantens respektive förfaranden och befogenheter: a) EU-enheten för hybridhot har inrättats och har redan uppnått en inledande operativ kapacitet, b) en medlemsstat har slutfört en undersökande studie och överväger aktivt att inrätta ett multinationellt europeiskt kompetenscentrum som ska ägna sig åt forskning, utbildning och övningar, c) i linje med det gemensamma uttalandet från ledarna för EU:s institutioner och Nato, och med iakttagande av principerna om varje organisations delaktighet och självständiga beslutsfattande, har avdelningarna intensifierat samarbetet och samordningen med Nato på centrala områden som situationsmedvetenhet, it-säkerhet, krisförebyggande och krishantering samt strategisk kommunikation, d) utrikestjänsten och kommissionens avdelningar har utfärdat ett gemensamt operativt EU-protokoll för att motverka hybridhot i syfte att säkra lämpliga varningar till EU-arrangemangen för integrerad politisk krishantering och EU:s krishanteringsmekanismer, e) utrikestjänsten och kommissionens avdelningar ska senast i juli 2017 lägga fram en rapport för att utvärdera framstegen.

GSFP-PARTNERSKAP

EU:s partnerskap med **tredjeländer och regionala och internationella organisationer** på området för säkerhet, försvar och krishantering utvecklas konsekvent under hela 2016, till stöd för EU:s allt större globala roll som aktör på säkerhets- och försvarsområdet och EU:s operativa verksamhet inom ramen för GSFP. När det gäller **samarbetet mellan EU och Nato** kommer EU efter Europeiska rådets möte i juni och Natotoppmötet i Warszawa i juli, inbegripet det gemensamma uttalandet från ledarna för EU:s institutioner och Nato, att försöka finna sätt att påvisa ett **pågående brett samarbete** och i praktiken omsätta EU-medlemsstaternas och Natoländernas önskan att vidareutveckla partnerskapet (utveckling vad gäller insatsområden, cyberfrågor och det maritima området samt kapacitetsutveckling) samt att bereda väg för en ytterligare förstärkning av vårt partnerskap, särskilt med avseende på hybridhot och stöd till våra partner i öster och i söder när det gäller att utveckla deras kapacitet, i en anda av fullständig öppenhet och med full hänsyn till båda organisationernas självständighet och förfaranden vad gäller beslutsfattande, på grundval av principen om delaktighet och utan att det påverkar den särskilda karaktären hos säkerhets- och försvarspolitikerna i någon medlemsstat.

EU kommer att sträva efter att ytterligare stärka samarbetet med FN i fråga om krishantering och fredsbevarande verksamhet, däribland med hjälp av GSFP som ett komplement till FN:s fredsbevarande verksamhet. EU:s och FN:s styrkommitté för krishantering kommer att följa upp konkreta åtgärds punkter, i synnerhet rörande samarbetet i Sahel, Centralafrikanska republiken, Afrikas horn och Libyen.

Tredjelandspartner fortsätter att aktivt **stödja den operativa verksamheten inom ramen för GSFP**, jämsides med **regelbundna samråd om GSFP** och **utbildning**. I januari 2016 hade 11 partnerländer satt in totalt 350 personer i form av personal och styrkor i åtta GSFP-uppdrag och GSFP-insatser, och ett antal nya **ramavtal om deltagande** hade slutförts.

Vid översynen av den **européiska grannskapspolitiken** (gemensamt meddelande om översynen av den europeiska grannskapspolitiken av den 18 november 2015, rådets slutsatser av den 14 december 2015) framhävdes betydelsen av säkerhetsaspekterna i arbetet med EU:s partner. Genomförandet av den europeiska grannskapspolitikens säkerhetsdimension innebär att målet att stödja partner kvarstår, så att de står bättre rustade mot säkerhetshot och är bättre förberedda för att förebygga och reagera på konflikter och kriser, och därigenom stabilisera EU:s grannskap. Detta ligger i linje med det förhållningssätt som beskrivs i EU:s globala strategi. Flera andra av EU:s arbetsområden (kapacitetsuppbyggnad till stöd för säkerhet och utveckling, reform av säkerhetssektorn, samarbete för att motverka hybridhot och i fråga om sjöfartsskydd) har potential att ytterligare stärka EU:s partnerskap inom GSFP, inom ramen för en övergripande strategi vid sidan om andra verktyg och instrument.

Vad gäller **mänskliga rättigheter och jämställdhet inom GSFP**, som är vår prioritet, ligger tyngdpunkten alltså på att utveckla och genomföra referensstudien om integrering av mänskliga rättigheter och jämställdhet i GSFP (rådets slutsatser av den 18 maj 2015). Studien utgör en lägesanalys som syftar till att fastställa hur långt vi har kommit i våra ansträngningar för att göra mänskliga rättigheter och jämställdhet mellan könen till integrerade delar av den gemensamma säkerhets- och försvarspolitik. I överensstämmelse med den nya handlingsplanen för mänskliga rättigheter och demokrati kommer ytterligare åtgärder också att vidtas för genomförandet av uppförandekoden och reglerna för personal vid GSFP-uppdrag och GSFP-insatser.

FÖRSVARSKAPACITET/FÖRSVARSSAMARBETE

I enlighet med Europeiska rådets slutsatser från december 2013 och juni 2015 kommer EU att fortsätta att uppmuntra och underlätta ett bredare europeiskt försvarssamarbete för att säkerställa att Europa förfogar över central militär kapacitet. Såsom anges i EU:s globala strategi, måste européerna vara i stånd att i samarbete med andra skydda Europa, bemöta externa kriser och bidra till att utveckla våra partners säkerhets- och försvarskapaciteter.

EU:s kapacitetsutveckling måste inriktas på kritiska stödresurser och brister, varvid större tonvikt bör läggas på samarbetsprojekt, med stöd av Europeiska försvarsbyrån. Arbetet för att befästa de fyra stora europeiska program som godkändes av Europeiska rådet 2013 kommer att fortsätta (lufttankning, fjärrstyrt luftfartygssystem, statlig satellitkommunikation och cyberfrågor), liksom arbetet med potentiella nya projekt. För användbarhetens skull är det viktigt att man ser till att kapacitetsutvecklingen riktas in på faktiska resultat, dvs. på sådan kapacitet som medlemsstaterna är villiga att förvärva med tanke på eventuella insatser.

Parallellt med detta kommer arbetet för att främja ett långsiktigt och mer systematiskt europeiskt försvarssamarbete att fortsätta. Ytterligare framsteg förväntas, framför allt genom det arbete som utförs av Europeiska försvarsbyrån (bland annat när det gäller genomförandet av den särskilda politiska ramen med sikte på en fullständig genomföranderapport 2017 och när det gäller att förbättra EU:s kapacitetsutvecklingsprocess) och genom kommissionens initiativ om att utarbeta en europeisk handlingsplan på försvarsområdet. Dessa initiativ kommer att hjälpa EU att möta de olika utmaningar som identifierats i EU:s globala strategi och tillgodose de motsvarande behoven och prioriteringarna avseende försvarskapacitet.

I synnerhet torde den europeiska handlingsplanen på försvarsområdet, som ska antas 2016, bidra till att stimulera försvarsforskning och försvarsteknik i syfte att stärka den europeiska försvarstekniska och försvarsindustriella basen och förbereda för morgondagens kapacitet. I detta hänseende kommer den förberedande åtgärden inom försvarsforskning, som bereder vägen för ett eventuellt EU-finansierat särskilt program, att vara ett centralt element i denna strävan. Andra angivna områden omfattar särskilt industripolitik/den inre marknaden, försörjningstrygghet och incitament.

Slutligen kommer arbetet med Nato att gå vidare, med målet att bibehålla konsekvens i utvecklingen av militär kapacitet där kraven överlappar varandra och stärka komplementariteten inom detta område. Nära samverkan mellan EU och Nato krävs både när det gäller samarbetsprojekt och arbetsprocesser.

INTERNATIONELL SÄKERHET

EU kommer att fortsätta att utveckla den externa dimensionen av den europeiska säkerhetspolitiken och bidra till den politiska samstämmigheten mellan den inre och den yttre säkerheten i unionen. Ett antal strategiska dokument med säkerhetspolitiska konsekvenser, såsom de gemensamma meddelandena *En EU-omfattande strategiram för stöd till reform av säkerhetssektorn* och *Gemensam ram för att motverka hybridhot*, har antagits och kommer att genomföras för att stärka komplementariteten och effektiviteten i EU:s instrument för yttre åtgärder. I detta syfte kommer EU också att vidta ytterligare åtgärder för att stärka samarbetet med partnerländer när det gäller kapacitetsuppbyggnad till stöd för säkerhet och utveckling. Meddelandena om den europeiska handlingsplanen på försvarsområdet och om rymdstrategin förväntas antas före slutet av 2016. Genomförandet av översynen av den europeiska grannskapspolitiken och förberedelserna inför 2017 års halvtidsöversyn av instrumentet som bidrar till stabilitet och fred kommer att ge tillfälle till ytterligare integrering av prioriteringar för säkerhetspolitik och konfliktförebyggande. Arbetet med att öka it-motståndskraften i GSFP-uppdrag och stärka EU:s cyberdiplomati pågår. Multilateralism på sjöfartsområdet och ökad sjökapacitet för säkerhet och försvar kommer att eftersträvas. EU:s system för tidig varning för konflikter kommer att köras två gånger under 2016, och resultaten kommer att fungera som underlag för prioriteringarna för tidiga förebyggande åtgärder. Som en del av den övergripande strategin kommer den gemensamma konflikt- och krisanalysen att fortsätta att stödja utformningen och översynen av EU:s strategiska förhållningssätt till konfliktdrabbade och instabila situationer. Kommissionens avdelningar och utrikestjänsten kommer att fortsätta att genomföra EU:s politiska åtagande att inrätta och främja användningen av medling som ett redskap i en första reaktion på framväxande och pågående krissituationer. I detta sammanhang fortsätter unionen att stödja specifika fredsprocesser, t.ex. i Libyen och Syrien, och arbetet med att hantera efterverkningar, såsom i Colombia och Myanmar/Burma.

EU kommer att fortsätta sin politik för att stärka den globala nedrustningsstrukturen och de multilaterala icke-spridningssystemen. Detta innebär fortsatta diplomatiska ansträngningar för att åstadkomma en zon i Mellanöstern som är fri från massförstörelsevapen. Man kommer att fortsätta att hantera hotet från olagliga handeldvapen och lätta vapen genom internationellt samarbete och stöd för konkreta projekt i tredjeländer. Viktiga prioriteringar för andra halvåret 2016 kommer att vara förberedelserna inför översynskonferensen för fördragsslutande stater i konventionen om förbud mot utveckling, framställning och lagring av bakteriologiska (biologiska) vapen och toxinvapen samt om deras förstöring och den övergripande översynen av FN:s säkerhetsråds resolution 1540(2004). EU och dess medlemsstater har sedan länge ett åtagande till konventionen om konventionella vapen och ser fram emot den femte granskningskonferensen i december 2016 för att ge detta viktiga instrument förnyad drivkraft. EU kommer också att stödja internationella insatser för att öka säkerheten i yttre rymden.

EU kommer att arbeta för att stärka sina insatser mot internationell terrorism genom multilateralt samarbete, politisk dialog och konkret stöd till tredjeländer. Nödvändig samstämmighet mellan den interna och den externa politiken kommer att säkerställas under detta arbete. EU stöder den handlingsplan för att förebygga våldsbejakande extremism som lades fram av FN:s generalsekreterare i början av 2016 och stöder arbetet för att integrera motverkande av våldsbejakande extremism i terrorismbekämpning och därmed förknippade insatser, inbegripet när det gäller strategisk kommunikation, radikalisering och utländska terroriststridande. I enlighet med rådets slutsatser och uttalandet från Europeiska rådets medlemmar från februari 2015 fortsätter ansträngningarna att inriktas på det närmaste grannskapet: länderna i Mellanöstern och Nordafrika (Mena-regionen), Turkiet och västra Balkan, utan att glömma den arabiska världen i stort, Sahel och Afrikas horn samt Central- och Sydostasien. Detta ska framför allt utmynna i att man upprätthåller en nära dialog med prioriterade länder genom bilaterala politiska dialoger på hög nivå om terrorismbekämpning, slutför handlingsplaner för terrorismbekämpning med dessa länder, särskilt Libanon, Jordanien, Tunisien och Turkiet, och på denna grund stärker EU:s stöd genom konkreta projekt, utvidgar EU:s nätverk av experter på terrorismbekämpning till Sahel och västra Balkan, anordnar högnivåseminarier om motverkande av våldsbejakande extremism och ungdomsfrågor samt riktar in förebyggande åtgärder på prioriteringar som rör förebyggande av konflikter och våldsbejakande extremism, vilka har identifierats genom EU:s förfarande för tidig varning.

Utrikestjänsten kommer att fortsätta att bistå den höga representanten med att säkerställa genomförandet av den gemensamma övergripande handlingsplanen med syftet att Irans kärntekniska program används för helt och hållet fredliga ändamål.

Den höga representanten kommer att fortsätta att lägga fram nya eller ändrade restriktiva åtgärder, inbegripet autonoma åtgärder, som motsvarar den internationella politiska och säkerhetsmässiga utvecklingen och som en del i EU:s Gusp. De nyckelområden som skulle kunna innefattas är terrorismbekämpning, Ryssland/Ukraina, Syrien, Nordkorea och Libyen. Den höga representanten kommer också att överlämna de förslag som krävs för Gusp-besluten och tillsammans med kommissionen föreslå nödvändiga förordningar för att så snabbt som möjligt införliva FN-åtgärderna och möjliggöra en enhetlig tillämpning i EU:s medlemsstater.

GLOBALA FRÅGOR

Genomförandet av 2030-agendan för hållbar utveckling erbjuder en möjlighet att stärka kopplingen mellan säkerhet och utveckling. Målen för hållbar utveckling utgör också en möjlighet att driva på en samstämmighet mellan de inre och yttre dimensionerna av EU:s politik.

MÄNSKLIGA RÄTTIGHETER

Med anledning av en migrationskris av aldrig tidigare skådat slag, oavbrutna konflikter i en rad länder, inbegripet i EU:s grannskap, och de ökande trakasserierna och attackerna mot människorättsförsvarare och det civila samhället, blev 2016 ett år av extraordinära utmaningar för Europeiska unionen när det gäller mänskliga rättigheter. Dessa utmaningar kräver beslutsamma insatser från EU för att upprätthålla normer för mänskliga rättigheter och principen om icke-diskriminering, skydda civila, främja och skydda kvinnors och flickors rättigheter och stödja människorättsförsvarare samtidigt som man stärker det civila samhället. För att öka medvetenheten om utmaningarna för mänskliga rättigheter i världen och diskutera prioriteringar för mänskliga rättigheter i EU:s utrikespolitik inledde den höga representanten initiativet #EU4HumanRights i mars 2016 där EU:s institutioner och medlemsstater deltog aktivt. I juni 2016 bekräftade rådet i sina slutsatser EU:s starka stöd för FN:s vägledande principer för företag och mänskliga rättigheter och uttryckte sitt fulla stöd för det värdefulla arbete som utförs av FN:s arbetsgrupp för företag och mänskliga rättigheter.

I juli 2015 antog EU:s utrikesministrar en ny handlingsplan för mänskliga rättigheter och demokrati, där EU:s prioriteringar för de kommande fem åren fastställs. Handlingsplanen säkerställer det fortsatta genomförandet av 2012 års strategiska ram för mänskliga rättigheter och demokrati, och är vägledande för EU:s verksamhet på människorättsområdet under 2016 och därefter.

Handlingsplanen syftar till en bättre hantering av problem genom riktade insatser och ett systematiskt och samordnat utnyttjande av alla EU-verktyg, särskilt EU:s riktlinjer, verktygslådor och andra överenskomna ståndpunkter samt de olika externa finansieringsinstrumenten, i synnerhet det europeiska instrumentet för demokrati och mänskliga rättigheter (EIDMR).

På multilateral nivå kommer EU att fortsätta att vara en högröstad förkämpe för det universella främjandet och skyddet av mänskliga rättigheter, särskilt genom FN:s generalförsamlings tredje utskott och FN:s råd för mänskliga rättigheter. Under 2016 kommer EU att främja sina tematiska prioriteringar, genom resolutioner som fokuserar på ett moratorium för dödsstraff, barnets rättigheter och religions- och trosfrihet i FN:s generalförsamling under hösten 2016, samt landsspecifika resolutioner. EU var en stark förespråkare för ett människorättsbaserat förhållningssätt med avseende på de mål för hållbar utveckling som antogs genom Agenda 2030 i september 2015. Genomförandet av Agenda 2030 har inletts och EU kommer att fortsätta att stödja det människorättsbaserade förhållningssättet under 2016.

EU kommer att konsekvent utöva påtryckningar på sina partnerregeringar för att principen om föreningsfrihet ska respekteras och för att skydda människorättsförsvarare, bland annat genom offentliga uttalanden. Diplomater från EU och från medlemsstaterna kommer att fortsätta att övervaka rättegångar och besöka frihetsberövade aktivister i ett dussintal länder, där så krävs.

Stöd till utrymmet för det civila samhället och människorättsförsvarare förblir en nyckelprioritering för EU under 2016. EU kommer att stödja resolutioner om utrymmet för det civila samhället och människorättsförsvarare i FN:s råd för mänskliga rättigheter och FN:s generalförsamling, och fortsätta att använda sina finansiella instrument, däribland EIDMR:s nödfond för utsatta människorättsförsvarare. Den nya EIDMR-finansierade mekanismen för människorättsförsvarare, som kallas "ProtectDefenders.eu" och som inledde sin verksamhet hösten 2015, förväntas ge ett viktigt bidrag under 2016.

Genomförandet av EU:s politiska ram för stöd till övergångsrättvisa, som antogs av rådet i november 2015, kommer att fortsätta, för att stärka samstämmigheten i EU:s engagemang på detta område och ge vägledning till personal från EU och EU:s medlemsstater. I detta sammanhang bekräftar EU sin politik med ett starkt stöd för Internationella brottmålsdomstolen.

Att kvinnors och flickors mänskliga rättigheter skyddas och förverkligas och att de kan åtnjuta dem samt kampen mot könsrelaterat våld fortsatte att stå högt upp på EU:s dagordning. Efter högnivåöversynen av den globala agendan för kvinnor, fred och säkerhet under 2015 kommer EU att under 2016 bland annat fokusera på att stärka insatserna för att öka kvinnors deltagande i konfliktförebyggande och konfliktlösning, på att förhindra och bekämpa sexuellt och könsrelaterat våld i konflikter och på att beakta könsaspekten i kampen mot nya hot, som exempelvis terrorism och våldsam extremism.

MIGRATION

Migration kommer att vara en integrerad del av EU:s övergripande utrikespolitik, med mer arbete att ta itu med mot bakgrund av engagemanget för en omfattande och geografiskt balanserad strategi som grundas på den europeiska migrationsagendan. Genomförandet av det gemensamma uttalandet med Turkiet kommer att fortsätta och EU kommer att stödja länderna på västra Balkan. Flödena längs det centrala Medelhavet måste minskas, vilket räddar liv och knäcker smugglarnas affärsmodell. EU kommer att fortsätta det gemensamma arbetet med ett antal viktiga partnerländer i Afrika och Asien. Samtidigt kommer EU att fortsätta erbjuda stöd och bistånd till de medlemsstater som befinner sig i frontlinjen för att säkerställa kontrollen över de yttre gränserna och undvika okontrollerade migrationsströmmar. EU kommer att samarbeta med tredje parter för att genomföra strategin med en partnerskapsram för att åstadkomma en bättre migrationshantering, minskade irreguljära migrationsflöden och flera återvändanden. Syftet med vår strategi är att ta itu med de bakomliggande orsakerna till irreguljär migration och tvångsförflyttningar genom att bygga upp starka partnerskap med ursprungsländer, transitländer och mottagande tredjeländer, och till fullo utnyttja befintlig politik samt befintliga processer och program.

EU erinrar om behovet av att stärka kontrollen av EU:s yttre gränser så att både migrations- och säkerhetsmål i linje med Europeiska rådets slutsatser från oktober 2015 och juni 2016 uppfylls.

EU erkänner också sjögränsernas särdrag i linje med Europeiska rådets slutsatser från februari 2016.

Högnivådialogerna med ursprungs- och transitländerna har varit ett viktigt verktyg för att ytterligare integrera ett samstämmigt och heltäckande samarbete i migrationsfrågor, inbegripet när det gäller återvändande/återtagande och säkerhetsaspekter, i de övergripande politiska dialogerna. De kommer nu att utvidgas och fördjupas genom starkare partnerskap bland annat med de viktigaste ursprungs- och transitländerna som fastställs i meddelandet om en ny ram för partnerskap som antogs av kommissionen den 7 juni 2016 och i linje med Europeiska rådets slutsatser från juni 2016, tillsammans med utvecklingen av ett bredare regionalt samarbete inom ramen för instrument som Khartoum- och Rabatprocesserna, Pragprocessen samt Budapestprocessen/partnerskapet med länderna längs Sidenvägen. Sådana insatser kommer att underbyggas genom en mer strategisk användning av resurser från Europeiska unionens förvaltningsfond för nödåtgärder i Afrika och inrättandet av en ambitiös extern investeringsplan för att ta itu med de bakomliggande orsakerna till migration samt bidra till att andra utvecklingsmål uppfylls.

Som ett led i genomförandet av handlingsplanen från Valletta (som antogs vid toppmötet den 11–12 november 2015) kommer EU likaledes att säkerställa en uppföljning av samtliga fem pelare, inbegripet återvändande, återtagande och återanpassning, och kommer inte heller att förbise de säkerhetsmässiga aspekterna. EU kommer också att säkerställa en grundlig uppföljning av de centrala åtgärderna som anges i den förklaring som antogs vid högnivåkonferensen om östra Medelhavsrutten och västra Balkanrutten (den 8 oktober 2015).

EU kommer att fortsätta att arbeta tillsammans med sina sydliga partner i Nordafrika och Sahel samt på Afrikas horn, för att förstöra smugglarnas affärsmodell och stärka gränsförvaltningens kapacitet, däribland genom GSFP-uppdrag och insatser.

Toppmötet i FN:s generalförsamling om flykting- och migrantströmmar i september 2016 har betonat att detta inte är ett europeiskt problem utan en mycket stor global utmaning, och har utverkat fasta åtaganden från det internationella samfundet och därigenom befast tanken om att hanteringen av det nuvarande problemet är ett globalt ansvar. Uppföljningen av toppmötet och framtagandet av de två pakterna kommer att vara avgörande.

EU kommer att fortsätta att ytterst noga följa frågan om möjliga nya rutter för irreguljär migration och vidta lämpliga åtgärder som kan komma att bli nödvändiga på området. Med anledning av att västra Balkanruten i praktiken har stängts kommer varje plötslig intensifiering av bruket av alternativa färdvägar att resultera i en snabb omställning av EU:s åtgärder.

EU kommer att upprätthålla sitt åtagande att garantera säkerheten och skyddet av mänskliga rättigheter för alla migranter och flyktingar, särskilt de allt fler kvinnorna och barnen bland migranterna. I den europeiska migrationsagendan, som antogs av kommissionen i maj 2015, prioriterades respekten för de mänskliga rättigheterna inom varje åtgärdsplan. Vikten av att skydda migranternas mänskliga rättigheter underströks av afrikanska och europeiska ledare vid toppmötet i Valletta. Åtagandet att respektera migranternas och flyktingars värdighet upprepades vid högnivåkonferensen om östra Medelhavs- och västra Balkanruten. Under 2016 kommer EU att vidta ytterligare åtgärder för att skydda flyktingar och migranter i grannländerna, stödja värdsamhällen och se till att dess externa åtgärder på migrationsområdet står i överensstämmelse med internationell människorättslagstiftning och flyktingrätt, inklusive principen om "non-refoulement". Detta kommer att förstärkas ytterligare vid genomförandet av den nya ramen för partnerskap under ledning av den höga representanten/vice ordföranden.

VALÖVERVAKNING OCH DEMOKRATI

Demokratins utsäts för tryck över hela världen och handlingsutrymmet för det civila samhället krymper. EU har en viktig roll att spela när det gäller att främja och stödja institutioner, organisationer och aktörer i en alltmer repressiv omgivning.

EU har blivit en huvudaktör när det gäller demokratistöd, delvis tack vare den trovärdighet som åtnjuts av EU:s valobservatörsuppdrag, som tillämpar höga standarder för integritet och oberoende, i linje med förklaringen om principer för internationell valövervakning (nedan *principförklaringen*). EU förnyade sitt engagemang för principförklaringen i samband med 2015 års handlingsplan för mänskliga rättigheter och demokrati.

EU-valobservatörsuppdragens rekommendationer är avgörande för samverkan med alla samtalspartner för att förbättra valprocesserna i framtiden, och EU har stärkt sitt engagemang för en grundlig uppföljning av rekommendationerna inte bara från EU-valobservatörsuppdragen utan också från OSSE/ODIHR:s valobservatörsuppdrag. Dessa rekommendationer tas nu konsekvent upp i de politiska dialogerna med partnerländer och bidrar till att forma EU:s valstöd. I EU:s nya handlingsplan för mänskliga rättigheter och demokrati betonas dessutom behovet av att konsolidera bästa praxis för att säkerställa en effektiv uppföljning av EU:s valobservatörsuppdrag.

I februari 2016 slutförde EU sitt pilotprojekt för demokratistöd för att öka samstämmigheten i EU:s demokratiarbete. Ett antal EU-delegationer förstärkte tillsammans med medlemsstaterna på plats den gemensamma analysen av utmaningarna för demokratin i partnerländerna och har identifierat arbetsområden där det finns potential att samverka med partnerlandet på ett skräddarsytt och effektivt sätt och därmed uppnå demokratiska reformer. Under 2016 kommer sedan demokratihandlingsplaner att utarbetas.

Pilotprojektet visade på ett behov av att bredda EU:s stöd för demokratiska institutioner genom att lägga fokus på samverkan mellan statliga institutioner och medborgarna, stödja lagstiftande församlingar, stärka kopplingen mellan politiska partier och medborgarna och stödja den lokala demokratin samt skapa kontakter med traditionella aktörer som spelar en roll i stärkandet av demokratin. Pilotprojektet gav också impulser till större synergieffekter mellan demokratianalys, landsspecifika strategier för mänskliga rättigheter och färdplaner för det civila samhället. EU åtar sig genom sin handlingsplan för demokrati och mänskliga rättigheter att stärka sitt arbete till stöd för flerpartisystem, politiska partier och parlament – med målet att utvidga det politiska utrymmet – och att stärka kopplingen mellan valobservatörsuppdragen och den bredare agendan för demokratistöd. En mer systematisk uppföljning av valobservatörsuppdragens rekommendationer, bland annat genom valstöd, bidrar till detta mål.

Direktstödet från det europeiska initiativet för demokrati till målgrupperna finansieras genom ytterligare resurser som kommer från frivilliga bidrag från medlemsstaterna och andra aktörer, t.ex. privata stiftelser. I juni 2015 beslutade kommissionen om ett nytt bidrag på 12 miljoner euro, som skulle gå till initiativets driftskostnader 2015–2018.

ANNAN VERKSAMHET

Klimatdiplomati

Europeisk klimatdiplomati spelade en nyckelroll för att bana vägen för ett ambitiöst globalt klimatavtal vid den 21:a partskonferensen i Paris (COP21). Detta positiva engagemang för globala klimatåtgärder bekräftades på nytt i samband med EU:s klimatdiplomatiska handlingsplan, som antogs av rådet (utrikes frågor) den 15 februari 2016.

EU kommer att fortsätta att stödja genomförandet av Parisavtalet och föra diskussioner med andra länder för att stödja ett fullständigt genomförande av deras utfästelser om minskningar enligt deras planerade nationellt fastställda bidrag. Ansträngningarna kommer att fortsätta för att ta itu med sambandet mellan klimatförändring, naturresurser, inklusive vatten, välbefinnande, stabilitet och migration. Tillsammans med några av sina partnerländer kommer EU att arbeta vidare med hanteringen av klimatförändringens destabiliserande effekter, bland annat genom klimatriskbedömningar och stöd till kapacitetsuppbyggnad.

Energidiplomati

Efter rådets slutsatser om EU:s energidiplomati och EU:s energidiplomatiska handlingsplan som antogs i juli 2015 har överväganden om den externa dimensionen av energidiplomati i högre grad ingått i EU:s verksamhet. Energipartnerskap och energidialoger bör fortsätta att överensstämja med relevanta utrikespolitiska mål och mål för den externa politiken – inbegripet klimatmål – och främja en diversifiering av källor, leverantörer och rutter samt säker och hållbar koldioxidsnål och energieffektiv teknik, även med tanke på affärsmöjligheter för EU-företag. Energidialoger bör om lämpligt inbegripa diskussioner om utvecklingen inom global och regional energitrygghet och om möjligt ta hänsyn till EU-medlemsstaternas särdrag och befintliga relevanta åtaganden. De bör också garantera att suveräniteten och medlemsstaternas suveräna rättigheter att utforska och utveckla sina naturresurser skyddas. EU står fast vid sitt åtagande att främja en hög standard när det gäller kärnsäkerhet i tredjeländer och kontinuerligt höja denna ytterligare.

Värdebaserad politik

Den 28 januari 2016 publicerade EU sin första rapport om effekterna av det allmänna preferenssystemet (GSP), inbegripet effekterna av GSP + på 14 sårbara låginkomst- eller lägre medelinkomstländer. GSP + bygger på det integrerade konceptet för hållbar utveckling. Tack vare systemet betalar de deltagande länderna ingen tull vid export av en rad produkter till EU. I gengäld måste de ha ratificerat 27 grundläggande internationella konventioner, däribland FN:s konventioner om mänskliga rättigheter och Internationella arbetsorganisationens konventioner om arbetstagares rättigheter, och gå med på att samarbeta vid övervakningen av dessas tillämpning. Samtliga utvärderade 14 förmånsländer inom GSP+ har gjort stora ansträngningar och visat ett verkligt politiskt och institutionellt engagemang, men mer behöver göras. Den regelbundna övervakningen av och dialogen med de nuvarande förmånsländerna (Armenien, Bolivia, Kap Verde, Georgien, Kirgizistan, Mongoliet, Pakistan, Paraguay och Filippinerna) fortsätter. Nästa tvåårsrapport om effekterna av det allmänna preferenssystemet kommer att avse perioden 2016–2017.

Konfliktmineraler

EU förbereder aktivt de kommande och eventuellt stärkta åtgärderna när det gäller finansiering av en rad projekt till stöd för en ansvarsfull anskaffning av mineraler från konfliktdrabbade områden och högriskområden. I det framtida arbetet kommer man att beakta erfarenheterna från de pågående EU-programmen (för närvarande inom ramen för instrumentet som bidrar till stabilitet och fred) om OECD:s insatser i fråga om konfliktmineraler (EU-stöd på 1 miljon euro för perioden 2014–2015) och den internationella konferensen om området kring de stora sjöarna/regionala initiativet för naturresurser (EU-stöd på 3 miljoner euro för perioden 2014–2016).

Europeisk ekonomisk diplomati

Målet med ekonomisk diplomati är att bidra till välbefindandet i EU:s ekonomier i ett globalt sammanhang. Genom att utnyttja hävstångseffekterna av rättsliga, politiska, kommersiella, ekonomiska och kulturella aspekter skapar den incitament för handel, samarbete och investeringar i ett globalt sammanhang, utnyttjar Europas starka sidor och ledarskap, med ett effektivt samarbete mellan EU-aktörerna och större samstämmighet och effektivitet för EU:s yttre åtgärder på det ekonomiska området.

Arbetet med en verkligt integrerad och effektiv EU-agenda för ekonomisk diplomati har fortsatt utifrån följande byggstenar: 1) en mer samordnad och konsekvent EU-politik, 2) bättre strukturerade förbindelser med EU:s medlemsstater och företag i EU, 3) en stärkt roll för Europeiska investeringsbanken, som kan spela en viktig roll för internationaliseringen av små och medelstora företag samt i tillhandahållandet av garantier för investerare i riskfyllda områden och 4) en förstärkt roll för EU-delegationerna.

UTBLICK MOT 2017

Arbetet med att genomföra EU:s globala strategi kommer att tjänstgöra som ram för EU:s yttre förbindelser, inbegripet Gusp, under många år framöver. Genomförandet av strategin på de olika politikområdena kommer att göra det möjligt för Europeiska unionen att möta utmaningar och kriser på ett mer effektivt och samordnat sätt. Det arbete som inleddes under 2016 med uppföljande initiativ syftade till att göra EU:s yttre åtgärder mer trovärdiga, verkningsfulla och samordnade, särskilt vad beträffar uppbyggnad av motståndskraft och en integrerad strategi för konflikter och kriser, säkerhet och försvar, samt en stärkt koppling mellan intern och extern politik, särskilt på områdena migration och terrorismbekämpning, vilket kommer att fortsätta under 2017 och därefter.
